

**МАЛА АКАДЕМІЯ НАУК УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ
МЕЛІТОПОЛЬСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ**

**200-літтю від дня народження
Тараса Шевченка присвячується**

Розкрилля душі

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ МЕЛІТОПОЛЬСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ
МАЛА АКАДЕМІЯ НАУК УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

РОЗКРИЛЛЯ ДУШІ

вірші, есе, нариси, дослідження

*200-літтю від дня народження
Тараса Шевченка присвячується*

Мелітополь, 2014

Розкрилля душі: вірші, есе, нариси, дослідження. – Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2014. – 91 с.

«Розкрилля душі» – це ювілейна збірка творів юних поетів Мелітополя, присвячених 200-літтю від дня народження Т. Г. Шевченка. Збірка вміщує авторські вірші, есе, нариси, дослідницькі роботи учасників, переможців обласного, Всеукраїнського етапів літературного конкурсу «Розкрилля душі» та твори лауреатів конкурсу «Обніміться ж, брати мої...» у номінації «Художнє читання творів Т. Шевченка мовами світу та мовами національних меншин Мелітополя». Видання має на меті привернути увагу учнів, педагогічних працівників загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів, широких кіл громадськості до науково-дослідницької, пошукової, творчої діяльності учнівської молоді Мелітополя та популяризації творчості великого сина українського народу – Т. Г. Шевченка.

Нам треба голосу Твого, Тарасе!

Тарас Шевченко – національний поет українського народу, тому кожен українець має свого Шевченка. Чим глибше занурюєшся у світ його поезій, записи щоденника та подробиці життя, тим більше починаєш розуміти невичерпність цього феномену нашої історії та культури. Т. Шевченко давно вже існує у двох паралельних вимірах: як реальна особа і як згусток українського духу, матеріалізоване втілення національного пророка та духовного воїна-пророка, поставленого небесними силами на варті наших душ. Духовну велич і красу народу він підніс на найвищу височінь, чим збагатив увесь світ.

2014 рік оголошено роком Шевченка. Творча спадщина Кобзаря напередодні 200-ліття від дня його народження стала об'єктом пильної зацікавленості багатьох дослідників, установ Міністерства освіти і науки України. У вересні 2013 року Національний Центр Малої академії наук України оголосив проведення Всеукраїнського літературного конкурсу «Розкрилля душі». Ініціатором проведення міського етапу Всеукраїнського конкурсу стала МАН учнівської молоді, в якому взяли участь 35 учасників загальноосвітніх шкіл міста, з них – 12 стали переможцями. У грудні 2013 року відбувся обласний етап, на який було представлено вісім робіт переможців І (міського) етапу, і всі вісім стали переможцями: 2 – перших місця (Саклаков Владислав, учень 9 класу гімназії № 9 у номінації «Літературна творчість» та Мамедова Альбіна, учениця 11 класу ЗОШ № 6 – «Науково-дослідницька робота»); 4 – других місця (Зубова Евеліна, учениця 10 класу НВК № 16, Пітішкіна Марія, учениця 11 класу ЗОШ № 4, Калмикова Євгенія, учениця 9 класу ЗОШ № 13 у номінації «Літературна творчість» та Султанова Ольга, учениця 9 класу СЗОШ № 25 – «Науково-дослідницька робота»); 2 – третіх місця (Бут Крістіна, учениця 11 класу ЗОШ № 8, Четвероус Анастасія, учениця 11 класу СЗОШ № 23 – «Літературна творчість»).

Конкурс проводився у двох номінаціях: «Дослідницька робота» (об'єкт дослідження – публіцистика Т. Г. Шевченка) та «Літературна творчість» (вірш, нарис, есе). Всього на обласний етап Конкурсу було подано 70 робіт, а саме: в номінаціях «Літературна творчість» – 66, «Дослідницька робота» – 4. З них – роботи 31 учня 8-11 класів визнано переможцями, яких підготували 15 регіонів, у тому числі й 10 сільських районів.

В.А. Курманська,
методист МАН,
Заслужений учитель
України

Право представляти Запорізьку область у фінальному етапі Всеукраїнського конкурсу отримали троє учасників з Мелітополя (Мамєдова Альбіна, Султанова Ольга та Саклаков Владислав, учні-члени МАН учнівської молоді).

Фінальний етап Конкурсу пройде з 18 по 20 лютого 2014 року у м. Києві. Організаторами заходу є Національний центр «Мала академія наук України», Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України та Національний музей Тараса Шевченка. Сподіваємось, що мелітопольські юні науковці покажуть високий рівень знань зі спадщини Т. Шевченка і на Всеукраїнському етапі конкурсу.

Т. Шевченко – це Україна, а Україна – Шевченко. Магія шевченківського слова незбагненна. Тож нехай «Заповіт» Великого Кобзаря стане заповітом і для нас – зберегти мову народу, його звичаї, його пісні і пронести через віки у майбуття.

*В. Курманська,
Заслужений учитель України*

ШЛЯХАМИ КОБЗАРЯ
(вірші юних поетів)

ВЛАДИСЛАВ САКЛАКОВ

***учень 9 класу Мелітопольської гімназії № 9, переможець
Всеукраїнського літературного конкурсу «Розкрилля
душі»***

У світі багато видатних людей. Усі вони талановиті, і з багатьох хотілось би брати приклад. Вивчаючи їхні біографії, я неодноразово замислювався над питанням: «Видатна людина – це наслідок таланту чи працелюбності та наполегливості?»

Усі люди від народження наділені різними здібностями. Комуś добре вдається писати вірші, хтось знається на моделюванні одягу, деякі чудово розуміються на математиці або фізиці. Коли діти стають дорослими, то обирають різні професії. Хтось злітає на немислимі висоти, стає відомим та забезпеченим, а хтось усе життя перебивається, так би мовити, з хліба на воду і йому ледь вистачає грошей на прожиття. А чому? Адже люди вчилися в одному класі, вивчали ті самі предмети, їх вчили ті ж самі вчителі, можливо, вони сиділи за однією партою і отримували однакові оцінки, але...

Я вважаю, що кожна людина наділена талантом. Хтось більше, хтось менше. Комуś щастить швидко розкрити свої здібності, а дехто шукає себе не один рік. Наприклад, письменниця Світлана Володимирівна Непомняща, голова Мелітопольського літературного об'єднання, розкрила в собі письменницький дар у літньому віці.

Якщо ж людина обдарована від народження, то це не значить, що їй не треба вчитись та працювати над розвитком свого таланту, бо так можна загубити і сам талант. Але й не треба хапатись за все одразу, бо від такої праці теж користі мало.

Потрібно працювати над тим, що тобі найбільше з усього подобається та вдається, і тоді обов'язково досягнеш успіху у житті! А можливо, і залишиш на землі глибокий, помітний слід чи навіть зробиш крок у безсмертя так, як це зробив відданий син українського народу, геніальний поет, мислитель, академік гравюри Петербурзької Академії мистецтв – Тарас Григорович Шевченко.

Бог дав йому талант і поета, і художника, і драматурга. Та кому був потрібний обдарований кріпак, адже робота панського «козачка» особливого хисту не вимагає? Що б сталося з усіма Шевченковими талантами, якби не надзвичайна сила волі та цілеспрямованість, якби не тяжка праця та невпинна робота над собою?

Усе життя Тараса Шевченка — це боротьба за кращу долю народу, за те, щоб показати шлях до світлого майбутнього, допомогти людям повірити в свої сили. Тому нам здається, що Шевченко був завжди:

*Згадує щороку навесні
Наша незалежна Україна
Щирі і полум'янії пісні
Мудрого і відданого сина.
Знає цілий світ його ім'я,
Знаєш ти його і знаю я.
Він живе і досі серед нас —
Це Кобзар великий, наш Тарас!*

Батьки та вчителі допомогли мені виявити мій таланти. Я з дитинства пишу вірші та вигадую різні історії. Не знаю, як далі складеться моя доля, але вважаю, що не полишу своїх письменницьких спроб у жодному разі. І можливо, доля мені посміхнеться — дуже хочеться стати знаменитим письменником. І я не забуватиму ні на хвилину — щоб досягти найбільших висот у житті, одного таланту мало, треба працювати не покладаючи рук, а ще — вірити в себе. Талановита людина має бути впевнена у собі — тоді вона цікава іншим, тоді вона має, як кажуть, харизму або Х-фактор, які неодмінно ведуть до успіху. І тоді її душа зможе гідно розправити крила...

МОНОЛОГ «КОБЗАРЯ»

Я — жмуток болю і страждань,
Я — оберемок сподівань.
Я — те, що в серці залягло,
Що його муляло й пекло.
Я — прихисток палких думок,
Душі людської біс і бог,
Гіркий безсоння дивний плід,
У Вічність найпалкіший слід.
Я — сповідь вільного Співця.
Я — шлях, яким йдуть до кінця.
Я — вибух, заклик. Я — удар.
Я — мудра книга. Я — «Кобзар».

ЧИТАЮЧИ ШЕВЧЕНКА

Не хочеться слів галасливих,
Напам'ять заучених фраз -
Їх слухати більше несила...

Ні, краще я виберу час,
Коли стане тихо в квартирі,
Від денної втоми земля
Нарешті посне... Ось тоді я
До рук і візьму «Кобзаря».

І в цілому світі єдині,
Під сяйвом далеких зірок
З Тарасом відвертий і щирий
Почнемо німий діалог.

Поезія – краща є мова
Сердець, що палають в огні.
Енергія кожного слова
Відкриється сповна мені.

Глибокої мудрості зерна
У душу мою западуть,
Вони буйним цвітом, напевно,
Колись у мені проростуть.

Все прийде до мене з роками,
Як бачити серцем навчусь...
А поки що тут, під зірками,
Шевченкові в учні прошусь...

МЕНІ ЦІКАВО

Українці добре
Про Шевченка знають,
Його творчість в школах
Вдумливо вивчають:
Про кріпацьку долю,
Про важкі кайдани,
Про бажану волю
Та нестерпні рани,
Про жінок селянських,
Немовлят у житі
І про те, як важко
Рекрутові жити...
Та мені цікаво,
Що б сказав про нас,
Про життя сучасне
Славний наш Тарас?..

КАЛМИКОВА ЄВГЕНІЯ

*учениця 9 класу Мелітопольської ЗОШ № 13, переможець
обласного етапу Всеукраїнського літературного конкурсу
«Розкрилля душі»*

СВІЙ ШЛЯХ

Недарма в народі кажуть:
„Життя прожити – не поле перейти”.
І діти твої правнукам розкажуть,
Який ти слід залишив по собі.
Хтось збудував палац великий,
Хтось купу грошей назбирав,
Хтось сироту взяв під опіку,
Любов свою подарував.
Всяк на землі свій слід лишає.
Який той слід – залежить від душі.
Один – неначе зіронька нам сяє,
А інший – лише попіл залишив.
Шевченка спадщина – думки сміливі,
Вірші, поеми – не прості слова,
Не з димом часу пролетіли,
Палають й нині, як зоря.
З минулого в майбутнє долетіла
Любов Тарасова до рідної землі.
І сила його слова нас навчила
Не підкорятись ворогам своїм.
Як джерело цілющої води,
Слова пророчі крізь століття линуть:
Здобуту волю треба берегти,
Не дати правді у брехні загинуть.
Любіть, шануйте Україну,
Коріння роду бережіть.
І намагайтесь яскравіший
По собі людям слід лишить!

* * *

Тарас Григорович Шевченко –
Поет, мислитель та бунтар.
Пішли літа вже ті далеко,
Але чомусь на серці жаль.
Вже не стукоче серце вільне,
Не задзвенять нові рядки,

І не побачить погляд пильний
Діла та здобутки нащадків своїх.
Та не тільки смуток тихий тяжко серце крає,
В ньому гордість за країну вогником палає.
Знедолена, принижена, в злиднях, на колінах...
Як змогла ти народити отакого сина!
Оселила в його серці волю та любов,
Полум'яну дала душу та бунтарську кров.
Напоїла його розум світлими думками,
Дала силу володіти віршами-піснями.
Безмежними степами та ясними зорями
Виростила захисника собі,
Борця за знедолених.
Пишаюся тобою, моя Батьківщино!
Хочу бути достойним сином
Тобі, Україно!
„Все йде, все минає...” –
Написав Тарас,
Та вірші його лунають –
Не поглинув час.
Не вмира душа поета,
Вона живе в його віршах
І оселяється навіки
У не байдужих до людей серцях!

* * *

Читаю Кобзаря – і в тих рядках
Історія моєї Батьківщини.
І найцінніше у його віршах –
Любов до неньки-України.
Кріпацтво, злидні, каземати...
Та не скорити дух його!
Вільні думки, неначе птахи,
Невпинні, як самий Дніпро,
Летять. Летять, несуть на крилах
Жагу свободи і любов,
Щоб правду люди зрозуміли,
Щоб закипіла в жилах кров:
„Вставайте, люди, прокидайтесь!
Пора свободу здобувати!
Почуйте – стогне Україна,
Її нам треба визволять!
Вона для кожного єдина,
Одна, як мати, як життя!

Не можна жити на колінах!”
І вже не буде вороття!
Знайшли місце у серцях
Кобзаря сміливі мрії.
Розлетілись по світах,
За Карпати сині.
Линуть вільні думи-птахи
По всій Україні,
І замислитись над цим
Не завадить й нині!

БУТ КРИСТІНА

*учениця 11 класу Мелітопольської ЗОШ № 8, переможець
обласного етапу Всеукраїнського літературного конкурсу
«Розкрилля душі»*

МИНУЛО РОКІВ ДВІСТІ...

Мені болить отут щось, зліва,
При думці про сьогоденне суспільство,
А за вікном негода, злива
І монотонно опадає листя...
Мені болить: минуло років двісті
Від тих подій, що описав Тарас,
А ми ще й досі топчємось на місці,
Бо мало що змінилось і в наш час.
Ще й досі ж бо страждають Катерини
І наймички виховують синів,
Складне питання жінки і родини
Дійшло, панове, і до наших днів.
Ідуть кохані від своїх коханих,
Проте в наш час - з нових причин,
Лиш їм обом,напевне, добре знаних,
А це ж нещастя – хоч кричи!
Та чом я тільки про погане?
Адже Вкраїна зараз незалежна!
Тепер вільнішим став спів пропаганди
Того, що серцю рідне й приналежне.
Але кому потрібне оте «рідне»,
Той кров'ю вмитий суверенітет,
Бо судження-таки не зовсім хибне,
Що в українців не змінивсь менталітет.
Дивується на небесах Хмельницький,
Але найбільш здивований Тарас.

І соромно, їм, мабуть, за нащадків,
Що звать себе вкраїнцями нараз.
Спокійні ж будьте хоч на тому світі,
І ти, Богдане, й світоч наш Тарас,
Ми, хоч погані, та України діти,
Й довіку пам'ятатимемо Вас!
І віримо, що час настане,
Й ми об'єднаємось, брати,
Вкраїна запанує в світі,
Щасливі будем я і ти!

ЧЕТВЕРОУС АНАСТАСІЯ

*учениця 11 класу Мелітопольської СШ № 23, переможець
обласного етапу Всеукраїнського літературного конкурсу
«Розкрилля душі»*

ТИХА СПОВІДЬ

Ой куди скотилась твоя сльоза ?
Що за пісню грає її кришталь?
У сумних обіймах п'янка краса,
Розквітає біль та самотній жаль.
Не питай його, як співає гай,
Чи кохають хмари травневий день?!
Шепотів у полі мій рідний край,
Він хапав душею смарагд пісень!
Колисали зірки його думки,
Під вербовим листям ховав журбу.
Це життя не схоже на ті казки,
Що писали інші в лиху добу.
Він пускає серце в свої вірші,
Намалює небо посеред слів.
Все сповите криком його душі,
Серед степу досі той дикий спів...

ПОЕТ

Всі кажуть про Шевченка – він поет ,
Талановитий майстер свого слова!
Та є в його житті один момент:
Усе, що мав Тарас, це тільки мова.
З дитинства бачив світ таким, як є ,
Жорстоким та без домішок казкових.
Як щире серце каторга псує,

Вбивання мрій смарагдових, чудових...
Це зло людське, що зламає життя,
Його лебідку, ненечку кохану,
Загубить десь у просторі буття.
Ту саму...
А що він мав, крім вітру у душі?!
Крім болю, що гризе сльозами очі?!
Він мав лише знедолені вірші,
Що крали його спокій серед ночі!
Цей Божий дар за свій незламний дух,
Зберіг на совість для людей нерідних.
Аби до наших інвалідних вух,
Дійшла ця пісня змучених та гідних!

ТОБІ Я ДЯКУЮ, ТАРАСЕ

Шевченко - майстер з вішових прикрас,
Експерт з чуттєвості вишневих фраз!
Вогнем кохання розпалив серця,
Чарівне диво вміє з- під олівця.
Екстракт добра та сильної душі,
Надію він вкладає у вірші.
Красу метеликових мрій,
Оспівує в душі своїй.

Дарунок цих весняних фарб,
Я знаю - то безцінний скарб!
Кохання цих медових барв,
Утопить в серці зграю скарг.
Юрбою радість, сміх до нас,

Тобі я дякую, Тарасе!

О скільки ж ти добра зробив,
Бо нашу мову захистив!
І за життя що ти прожив,

За біль, який по серцю бив,
Або за усмішку грайливу,

Ту душу сильну, чорнобриву.

Еге ж, багатий то був час,

Що зараз тішить тут всіх нас!
Осіння сповідь майорить,

Тобі тепер уся блакить.

Й, напевно, більше,

Бач, так і ліпше,

У пам'яті твої вірші!

Вогні незламної душі. Вони найкращі!

ЛИСТ ТАРАСУ ШЕВЧЕНКУ

Я дякую тобі за те життя ,
Яке ти гідно ніс в своїх долонях.
До тебе найщиріше співчуття,
За весь той жах, який вдаряв по скронях!
За той великий біль, коли втрачав,
Свій дім, родину і свою свободу!
А все, що мав, ти людям дарував,
Виборював права свого народу!
Я дякую тобі за спів душі,
За віру вогняну, що буде краще!
За ті налиті щирістю вірші,
І що не кинув все напризволяще.
За мову, що сьогодні є у нас,
Ціною інших, що кістками лягали!
І я живу у дуже гарний час,
А ви тієї радості не знали.
Радійте, бо у вас нетлінний скарб,
Радійте, люди, це дарунок з неба!
Шевченко нам дарує стільки барв!
Мені ,здається, більше і не треба.

РОЗДУМИ

Чи ти колись втрачав дитячий сміх?
А ,може, колискову серед сну?
Втрачав колись усе, що є у всіх,
Чекаючи безболісну весну?
Чи ти колись молив своє життя,
Не посипати сіллю свіжих ран?!
Зубами проривався крізь сміття,
Що вводить світ в оманливий дурман?!
Чи ти творив мелодію надій,
В серцях сповитих втраченим теплом?!
Боровся із безглуздістю подій,
Літав у небі з зламаним крилом?
А він літав, бо в серці виріс птах!
Незламна сила сяє в тих очах!
Цей птах співав вогнем в його віршах,
Тим полум'ям, що квітне у серцях.
Так, він здійснювся світлом уночі,
Зірвавши заіржавілі кайдани!
Не бійся ,мово, голосно кричи,
Тепер усі ви вільні, каторжани!

ВОРОПАЙ КСЕНІЯ

*учениця 7класу Мелітопольської ЗОШ № 4,
учасник обласного етапу Всеукраїнського літературного
конкурсу «Розкрилля душі»*

ТАРАСОВА НАУКА

Тихенько свічка догора,
Круг столу – мати, батько й діти.
В руках тримають «Кобзаря»,
Який навчає в світі жити.
«Учітесь, діти, доброти,
Любити рідну Україну.
І рідну мову берегти,
Таку прекрасну, солов'їну.
Так навчає нас Тарас,
І слово його невмируще.
Як вільний вітер проміж нас,
Як чисте джерело цілюще».
Так батько дітям говорив.
А ті, відкривши оченята,
Тихенько слухали, й свистів
Лиш вітер за віконцем хати...

МЕЛЕШКО МАКСИМ

*учень 11 класу Мелітопольської гімназії № 5,
учасник міського етапу Всеукраїнського літературного
конкурсу «Розкрилля душі»*

ТАЛАНТ, КОТОРОГО БОЛЬШЕ НЕТ!

Девятого марта в Морынцах
Родился великий поэт -
Художник, учитель, мыслитель,
Талант, которых уж нет.

С рождения был он не волен
И рано осиротел,
Зато был душою свободен ,
Творить для Отчизны хотел!

Учась в Петербурге искусству,
Реальность в холсте воплощать,
Друзья за его гениальность

Смогли ему вольную дать.

Учеба и труд постоянно,
Борьба за свободный народ -
Все это оценят.., но позже,
Пока его ссылка лишь ждет.

И вот она снова – неволя,
Но он не сломался, не сник,
Явил очень много творений,
Хоть трудно, но он так привык...

«Кобзарь», «Гайдамаки», «Кавказ»,
«Три літа», «Сон», «Заповіт» -
И это лишь малая часть,
Что миру он смог подарить!

БРАТИ! УКРАЇНЦІ! СВОБОДУ МИ МАЄМ! ПРО ЦЕ У ТАРАСА ШЕВЧЕНКА ЧИТАЄМ!

Брати! Українці! Свободу ми маєм!
Про це у Тараса Шевченка читаєм.
Гукали пани : « Кріпак він і годі.
Не буде свободи у цьому народі.
На панщині треба пшеницю вам жати,
Не смійте про щастя людськеє гадати.»
Тарас в Україні постав за Пророка,
Що бачив неволю, і пекло, й роботу.
Але, окрім цього, плекав він надію
На кращую долю, на радість і волю.
«Обнімімося ж, брати мої, прошу вас, благаю» -
Шевченкове слово до мене гукає.
Хай оживе добра слава країни,
Моєї й Тарасової України!
Брати! Українці! Свободу ми маєм!
Про це у Тарасових віршах читаєм!

РОЗМОВА ПРО ШЕВЧЕНКА

Набридли фільми і «Контакти»,
До книги тягнеться ... (рука? душа?)
Бестселери: це - поверхове, те - гонорове,
Найкращий продаж – одне слово...
А ще ж і мова...
-Ти що читаєш, мамо?
(сльоза)

- Шевченка.
- Овва...Кобзар – це той, кому жариною випалювали очі?
- Щоб не дійшов...
- А він доходив і співав. Тим і заробляв?
- На «Гандзі» хіба шажок, як кажуть, міхоноші...
- А заробить хотів?
- Волі.
- Для себе?
- Трохи мав. Для українського народу...
- За це йому складають оди?
- Хіба за те він працював до сьомого, кривавого?..
- Щоб увесь світ знав про те лихо...
- Перекладено ста мовами?
- А Біблію?
- Чотирмастами п'ятдесятьма.
- Читали і японці, і араби, і німці, турки...
- А мовою есперанто хто, кажеш, розмовляв?
- Есперантисти. Штучна мова...
- Овва... А в нього?
- А в нього глибина незмірна, і складно, й просто водночас...
- ...і просто в серце, в душу – раз!
- Хіба про це в два слова?
- В два слова – лиха океан, несправедливість і безправ'я,
Німе мовчання і деспотизму царювання...
- Венеру? Ні, причинною на п'єдестал!..
- І байгушів, що їсти просять...
- Виходить, не тільки про українців дбав?
- Спраглому – ковток води. До чого тут національність?
- Який!!! Отримав свою волю – іди, життя собі влаштовуй,
Землі, хатинку прикупувай...
- Так і лишились в мріях золотих...
- Як і дружина, діти...
- Думки лиш нікуди подіти!
- Не втиснеш в стіни, ні в діжу, як Діоген.
- Не знають берегів, як Борисфен... «Реве та стогне»...
- ...в ярмі уярмлений народ. «...І діточок своїх ведуть».
- А він – горами хвилю підіймав. Людську.
- Підняв. Й бентежить досі.
- Як, ще не досить?
- Вічні ті слова.
- Овва...То ти хотів щось справжнє почитати?
- (киває)
- Тримай (і простягнула «Кобзаря»).

ГАПОНЕНКО КАТЕРИНА

*учениця 10 класу Мелітопольської ЗОШ № 6,
учасник міського етапу Всеукраїнського літературного конкурсу
«Розкрилля душі»*

ЗОРЯ ШЕВЧЕНКА СЯЄ НАМ НАВІКИ

Прийшло все навкруг – на небі зорі,
Дивлюсь і думаю : « Як там, на небесах?»
В далеких мандрах там і душі, й долі,
Тараса зірка сяє у віках.

Одного разу мені мати
Поему «Катерина» прочитала.
Я уявляла її грішну долю,
За сина її Йвася хвилювалась.

Всі вірші з «Кобзаря» я пам'ятаю,
їх відголосся бачу: люди всюди,
І, як завжди, навкруг жінки страждають,
В неволі гинуть українські люди.

Один Шевченко так умів писати
Про Україну та про бідний люд.
Він не лише поет,- Пророк,- я мушу вам сказати,
Бо всюди сутність його віршів: там і тут.

Нехай летять слова рядків моїх,
І знов реве та стогне Дніпр широкий.
Люблю я дуже спів віршів твоїх,
До тебе думка лине, мій поете, і ти – не самотній.

Мені всміхаються яскраві зорі,
З небес далеких, де живе Кобзар,
І не шукаю я легкої долі,
Тараса саяво – це мій дар!

УКЛІН КОБЗАРЮ

Було це так давно,
А ніби і недавно.
Народився у той час
Вкраїни син славний.
Кріпаком був хлопець бідним,
Душею багатим,
Батько казав був лінивим,
До пісень завзятим.

Дніпро шумить журно піснею,
Ліси шепочуть віршами,
Небо казку розкажує ніжнюю
І малює картини зірками.

Десь там в небі нічному чи денному,
Серед тихих небесних хмар,
Й досі пише картини віршами
Наш Шевченко – великий Кобзар.

Його вірші – то сила й мудрість,
Слова – то зброя, недарма
Боровся ними за Україну,
Якої кращої нема.

Ще й художник він був неабиякий,
Слізьми картини малював,
Вкраїнців бідних, нещасливих,
Криваву душу розкривав.

Хотів для людей він рівності,
Волі і щастя хотів,
Творив натхненно і невпинно,
В Україну думками летів.

Хоч давно його з нами немає,
Він лишив нам безцінний дар –
Ту свободу душі поетичну.
Наш уклін тобі, Славний Кобзар.

ЗАПОВІТ

А що сказати? Слів уже нема.
В десятиліттях птахом промайнули.
Жагою терпко-білого вина
В п'янкуму полонезі потонули.

Чоло високе, мружаться повіки,
Вже не хлопчина, ще не дідуган.
А вир летить! Течуть слова, мов ріки,
Душею крутить справжній ураган!

Іще листок, і ще, і ще, і ще!
Встилаються слова думками вітру,
А хвиля б'є, і течія несе
До неба, до веселки і до світла!

Затихла буря. Світ затих на ніч.
Поет заснув. Не колихає дрімка

Справжнісіньких козацьких гордих пліч,
Лише сповзає по фіранці стрімко.

Побитий казематами, мовчить.
Неговіркий, бо хоче зрозуміти.
Душа його без утриму кричить,
Тарас ще хоче щиро полюбити.

Поет століть. Душею незгасимий.
Вогонь. Проміння, що дає тепло.
Герой віків, ясний і невловимий,
Несе добро й перемагає зло.

Він жити буде вічно! Прометей!
У душах патріотів і в серцях.
Ще довго буде світ стояти цей,
Шевченківський продовжуючи шлях.

Розбиті в кров до болю босі ноги,
Та не розбита воля молода.
Ми підемо вперед до перемоги,
Бо нам Шевченко так заповідав!

ШЛЯХ ПОЕТА

Шевченків шлях — тяжка дорога,
Загублені шуканнями стежки.
Багрянцем сонця засіяла доля
У вічності на відстані руки.
Листки з кардіограмою долоні,
Пожовклі, мов осінній листопад,
Думки із тінню серця та іронії
Допомогли б потрапити назад...
Де цілий світ горів в тобі одному,
Де барви слів зливалися в одно,
Де на папері, білому й німому,
Ти розгортав невидиме кіно.
Твоя зоря десь в небі засвітилась
І не погасла, вірю, до цих пір.
Нова людина-зірка народилась,
Собою затуливши безліч зір.
Ночей безсонних скільки пролетіло?
Розірваних на дві частини снів.
А скільки мрій найзаповітніших розбили
Мільйони ненавмисне теплих слів!
Рядки думок теплились на папері,
І зігрівали римами паркет,

І майже всі, сумні і невеселі,
Заносили поета у кювет.
Шевченків шлях, устелений тернами,
Колючий і тяжкий, зі сліз і мрій.
Дорога в рай, завітчана віршами,
Світанок волі, пізній, без надій.

ПОПОВА ДАР'Я

*учениця 8 класу Мелітопольської гімназії № 10,
учасник обласного етапу Всеукраїнського літературного
конкурсу «Розкрилля душі»*

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

Шевченко за свободу бивсь сміливо,
про Україну світу сповістив.
Не забувай його справ славних, Батьківщино,
він рід твій чесний захистив.
Як тяжко жив Шевченко у неволі,
та дум своїх не зрадив в час важкий.
Бо серце, що розгніване до болю,
зігріє тільки щастя промінець малий.
Світ добрий малювати душа рветься,
І вірив він, що буде світ таким.
У книзі поета голос одізветься,
А книжка та є Кобзарем святим.
До миру всіх нас кличе отой голос
Не руйнувати те, що є у нас:
це є земля, це є пшеничний колос,
вільне життя для всіх для нас.
Писав Тарас ще гарнії картини,
Розгледеш світ там без страждань і зла.
Шевченкові малюнки, можливо, бачиш й нині,
бо творчість є скарбом і була.
Картин Тараса у світі дуже мало.
бо заборонені були вони колись.
А малювати йому не набридало:
хотів він картини-мрії, щоб збулись.
Отож, шануймо Кобзаря, славимо!
не забувайте його віршів й дум.
Бо перед вами зараз Україна мила,
яку Шевченко колись для нас здобув!

СЛАВЕТНИЙ ДУБ

Ознака Запоріжжя – дуб славетний,
що з мужності козацької постав.
Він як народ, як символ його вічний,
що шість століть вже простояв.

З безодні часу він зростав могутній,
Красивий, дужий запорізький дуб.
Так як і люди звик до непогоди,
Лише зміцнів козацький дух.

Він пам'ятає, ще коли Шевченко
землею запорізькою пройшов.
Як славний наш Богдан Хмельницький
звитягу лицарську знайшов.

Як наш народ він вистояв, він вижив,
І віти свої підставляв вогню.
Він буде жити як символ українців вічний,
Як світла пам'ять давнини.

ЧИ ЧУЄШ ТИ...

Чи чуєш, друже, мову солов'їну
В поезіях Тараса про неньку Україну?
Чи відчуваєш до землі кохання,
Що вже ніколи межі не сягне?
Широкий степ, луги, лани козацькі
Чекають на Шевченка коло хати.
Ніколи б наш Кобзар забути не зумів
Країну, від якої погляд млів.
Країну, що цвіте червоним маком,
Де люд простий і браття-козаки.
Країну, що в душі вогнем палає,
Любов до неї світить, не згасає.
Народна сила, що немов сім'я,
Її частинка: це і ти, і я.
Ми про Тараса пам'ять збережемо,
Його вершини мудрості сягнемо.

УКРАЇНА

Україна! Страшні роки –
Уніатство, турки, поляки.
Тільки небо жаліло тебе,
І у битвах лягали козаки.

І з неволі лунали пісні,
Знов у кров закипала від болю.
Україна! Шевченкова мука –
Вічний плач та жорстока наруга.

Вірив. Встанеш ти із руїни,
І засвітиш жаданим вогнем.
Буде сонце над Україною
Палати завжди новим днем!

ПОХИЛО СВІТЛАНА,

*учениця Мелітопольської ЗОШ № 11, учасник міського
етапу Всеукраїнського літературного конкурсу
«Розкрилля душі»*

ПОЕТОВА ПІСНЯ

Вкраїнську він долю виміряв серцем,
Виплакав піснею всі жалі:
Ворогом бита, кров'ю омиता,
Найбезталанніша на Землі.

Може, неправда, може, щаслива
Судилася доля країні цій?
Та ллється пісня, гірка, тужлива,
Кінця і краю немає їй.

Червоне сонце ляга за обрій,
Розпука-пісня летить увись,
Смутку і горя до краю повна.
Аж раптом – вітер нову приніс.

Була в тій пісні велика сила,
Далеких предків завітний скарб.
І зринула пісня, трепетні крила
Несли її в небо, як Божий дар.

Вона зцілила стражденну душу.
Тепер він знав, що далі співають!
Відтоді кожен може почути
Сповнені віри його слова.

Вони нас кличуть піднятись у небо,
А не ходити лиш по землі,
Вони нас учать, як жити треба,
Щоб після себе лишити слід.

ФЕДОРЕЦЬ ЮЛІЯ,

учениця Мелітопольської ЗОШ № 11, учасник міського етапу Всеукраїнського літературного конкурсу «Розкрилля душі»

Чи думалося хлопчику малому,
Коли молився Богу в бур'янах,
Що сам для українців стане богом,
І що його портрети будуть в рушниках?

В саду у Літньому чи сподівався,
Малюючи скульптури, «хлопський» син,
Що із самим Брюлловим буде знатись,
Що стане академіком і він?

А на землі суворій казахстанській
Чи вірив, що побачить знов рідню,
Дніпро широкий і курган козацький,
І чи складе веселу пісню, не сумну?

Така вже, мабуть, доля у великих,
Щоб за життя зазнати мук тяжких,
Щоб біль людський у вірші перелити,
А ми, нащадки, щоб училися у них.

СОЛЯР КАРИНА,

учениця Мелітопольської ЗОШ № 11, учасник міського етапу Всеукраїнського літературного конкурсу «Розкрилля душі»

На Площі Перемоги
Пам'ятник стоїть:
Тримає в руках книжку
Якийсь-то чоловік.
- А що то за один? -
Спитала я у тата.
Він щиро посміхнувся
Й почав розповідати.
- То, донечко, Кобзар,
Відомий усім людям,
Вкраїни славний син,
Шанований усюди.
Прошу, запам'ятай,

Хоч ти іще маленька,
Тарасом звуть його,
А прізвище - Шевченко.
Слова його пророчі
Візьми в своє серденько.
Про сивий наш Дніпро,
Про Україну-неньку,
Про славних козаків,
Що волю боронили,
Про бідних матерів,
Що за дітьми тужили,
І про сирітську долю,
Найтяжчу в цілім світі,
Про материнську мову,
Що ллється, наче пісня.
Ще довго говорив
Мій батько про поета.
І вже не хтось чужий
Стоїть на постаменті.
Стоїть там наш Кобзар,
Відомий усім людям,
Вкраїни славний син,
Шанований усюди!

ГАРКУША ВАЛЕРІЯ,

***учениця Мелітопольської ЗОШ № 11, учасник
міського етапу Всеукраїнського літературного
конкурсу «Розкрилля душі»***

ТРАВЕНЬ 1857

І знов земля весняний танок
Уже укотре почина.
Та у далекім Казахстані
Чи є вона, а чи нема?
Вістей чекає з України
В чужому краї сам-один.
Лиш Каспій та німа рівнина,
Поговорити нема з ким.
За що йому такі страждання,
За що йому така печаль?
Одні лиш муки і чекання.
І безнадія, біль і жаль.

Ці десять літ, як серця рани,
Їх так безжально відняли.
Нарешті. Воля. Ось він, травень,
Та дні повільно так пішли...
Чи й дочекається, не знає.
Вселився розпач у душі:
Потрібен ще у ріднім краї?
Чи буде й там усім чужий?
Потрібен, батьку, повертайся!
Берися швидше за перо!
Тебе чекає Україна,
Чекає вічний наш Дніпро.

У сірім Петербурзі білий сніг
Кружля, лапатий, засипає очі.
- Кого хоронять? Хто там у труні?
- Помер поет, - чийсь уста шепочуть.

Лиш сорок сім судилося йому
Коротких літ на цім прожити світі.
Він так чекав її, нову весну,
Він так хотів хоч трохи ще пожити.

Щодня думками линув до Дніпра,
Будуючи там «хату і кімнату».
Але життя – така жорстока гра –
Лет мрій уміє обірвуть на старті.

І ось чужий холодний Петербург
Хоронить на Смоленським кладовищі
Поета, що для України став
І совістю, і гідністю, і честю.

ПАСКАЛ МАРІЯ,

**учениця Мелітопольської ЗОШ № 11, учасник міського етапу
Всеукраїнського літературного конкурсу «Розкрилля душі»**

Ідуть у вічність цілі покоління,
Стираються із пам'яті і дати, і діла.
Є ж імена, що залишаються нетлінними.
Багато їх і Україна світові дала.

Ім'я Шевченкове - в ряду почеснім
Серед імен, що славу Україні принесли.
Живущі нині люди і прийдешні!
Не забувайте тих, що задля вас жили.

ОРЕХОВА ЄВА,

**учениця Мелітопольської ЗОШ № 11, учасник
міського етапу Всеукраїнського літературного
конкурсу «Розкрилля душі»**

Тарасе наш, Кобзарю незабутній,
Ім'я твоє століття не зітруть.
Твої слова до поколінь майбутніх
Як нині, актуальними прийдуть.
В рядках твоїх, що серце диктувало,
Все щире: сльози, розпач, радість, гнів.
До болю жаль, що ти прожив так мало,
Але, як світоч Істини, завжди горів.

У будь-якому місті України
Є вулиця, проспект або бульвар,
Що названі на честь великої Людини,
Яка відома людству як Кобзар.
Пройдіться, люди, ними ви неспішно,
Згадайте про поета зайвий раз,
І полюбіть ви нашу землю вічну
Так, як умів її любити Тарас.

ВЕЛІЄВА КАТЕРИНА,

**учениця Мелітопольської ЗОШ № 11, учасник
міського етапу Всеукраїнського літературного
конкурсу «Розкрилля душі»**

Первый поэт украинской культуры.
Совість, душа украинской натуры.
Божий талант, «Кобзаря» написавший,
И для народа бессмертием ставший.
В каждой строке его, болью кричащей, -
Голос безмерной любви, настоящей.
И для всех он народный, он свой:
Писатель, художник и просто герой,
Землю стихами воспевавший свою,
Я его так бесконечно люблю!

ГОРБОВА ВАЛЕНТИНА

**учениця 6 класу Мелітопольської ЗОШ № 15,
учасник обласного етапу Всеукраїнського літературного
конкурсу «Розкрилля душі»**

Шевченко – майстер із майстрів!
Йому пошана і повага!
Любив людей – своїх братів.
Духовну в них черпав насагу!
Писав про муки і нестерпний біль.
Про все, що люди відчували.
І про чортів, що мов велика тінь,
Всю землю тьмою покривали.
В чортах він бачив тих панів,
Що принесли усі страждання.
А весь народ простий горів
До волі й щастя сподіванням.
Шевченко волю наближав
Душею, розумом, віршами ...
Став незалежним наш народ
Тараса славить він віками!

ТАРАСЮК ВАЛЕРІЯ

**учениця 7 класу Мелітопольської ЗОШ № 15,
учасник обласного етапу Всеукраїнського літературного
конкурсу «Розкрилля душі»**

Української мови мудріший отець,
Тяжку долю народу ти, як мудрець,
Змалював у простих нехитрих словах,
Що лишаться одвічно в народних думках.
У віршах і у творах передав ти надію,
Освітив почуття і повагу до мрії.
Ти писав про дні печальні, буремні,
Коли в серці лишалось лиш тихе, таємне
Вічне прагнення волі. . Коли дужі і кволі
Змагались всі за свободу,
Незалежність народу.
Твоє слово – то ріки,
Потоки волі навіки;
Неосяжність прекрасна,
Що в надії так ясно

Манить золотом ниви,
Тихим садом мінливим,
Й сном на панському полі,
Й птахом, що на просторі
Промайнув, наче доля;
Ось яка твоя воля.
У віршах твоїх мова
Стає мов колискова.
Творить мова дива
Стає тепла й жива.
Кожне слово, неначе на небокраї .
Своїм сяйвом думки день озоряє,
А в рядку кожнім роки,
Переповнені кроки...
Все прожив і пройнявся
Вірш, в надії мов склався.
Ти вбачав у віршах долю,
А в словах їхніх волю.
Хай Вкраїна не бачить уже свого митця,
Але ти полонив українські серця!

Омріяний бентежний живе серед нас
Грізний і ніжний Великий Тарас.
Тарасе, Тарасе, і в серці ти у нас завжди,
«Кобзар» твій – Біблія України назавжди.
Твоя частинка у душі країни,
Ти символ любові своєї країни,
Ти за життя побачив смерть і горе,
Ти мріяв уві сні побачить зорі.
Вони по - іншому сяли у неволі
Не так повинні сяяти ці зорі,
І думи стали твої афоризмом,
Ти став почесним громадянином України,
Своєї любої, співучої країни.
Ти мріяти лиш міг про те,
Що Батьківщина визнає тебе,
Але тепер ти гордість України,
Своєї любої, співучої країни.
Тарасе, бачиш України ти дитя,
Воно співає пісні у твоє ім'я,
Воно кладе до пам'ятника квіти –
Це роблять всі твоєї Батьківщини діти.

КОНОНОВА АННА

**учениця 7 класу Мелітопольської ЗОШ № 15,
учасник обласного етапу Всеукраїнського літературного
конкурсу «Розкрилля душі»**

Народився в Україні
і почав свій творчий шлях
хлопчик, що плекав ту мрію,
що жила в його очах.
Та дитина і не знала,
що пройде крізь терен сліз.
Його доля не лишала –
Малював, писав і ріс.
І його слова могутні
пролетять страшні часи,
щоб сказати людям путнім:
«Не зрікайтеся краси.
Не втрачайте свою мрію,
як не втратив сили я.
Як птах на вільних крилах
хай народиться сім'я!»
Заповіт його навечно
В наших гріється серцях.
Його слово в небо кличе.
Він – наш невмирущий птах.

ПОПОВА ДІАНА

**учениця 8 класу Мелітопольської СШ № 23,
учасник міського етапу Всеукраїнського літературного
конкурсу «Розкрилля душі»**

ПРИСВЯТА

А над країною все також сяє сонце
Та вітер буйні хвилі підійма.
Додолю гне тополю в чистім полі,
Реве ревучий схилами Дніпра.
Тарасе, все змінилося відтоді,
Коли малим сидів у бур'янах,
І в мріях був ти вільний, на свободі,
бажав усім не жити в кайданах.

Тобі , Тарасе, шана та подяка!
І світла пам'ять наша у віках.
Ти приклад дав, як не згинатись долі,
Навчав ти боротьбі в своїх віршах.
Тарасе , став ти символом країни,
Її обличчям, покликом душі.
І надихаєш творчістю й донині,
Ти заклик до борні в усі віки!

ШЕВЧЕНКОВА ГОРА

Я на горі у Каневі стою
Та лист пишу, звертаючись до Тебе,
Повагу, шану та любов я шлю своєю:
Дивись-но, над країною безхмарне небо!
Як Ти хотів, все сталося тепер,
І Україна дише нині вільно!
В серцях онуків Ти живеш , як той Гомер,
А Твоя творчість надихає нас постійно.
Тож, наш Кобзарю, виконаний заповіт,
Який Ти нам лишив у дні скорботи,
І твої думи не припинять свій політ,
Лиши нащадкам всі свої турботи.
Дозволь же я за Тебе помолюсь,
Почую як Дніпро реве ревучий,
Та на прощання я до Тебе посміхнусь:
Спочинь із миром, наш Кобзар співучий!

ДОЛЯ ТАРАСА

Важка його доля: один сиротою
Лишився у дев'ять років,
Без батька і неньки на білому світі,
На пана у наймах робив.
Але не зігнувся від тяжкої долі,
Розправив він крила свої.
І навіть в засланні – вірші й малювання
Творити він міг в боротьбі!
Нащадки Тараса ! Вшануємо волю,
Здійснімо Його заповіт.

Бо мріяв він бачити вільною долю,
Славимо його на весь світ!

ТАРАСІВ ВОГОНЬ

Хоч двісті років вже минуло,
Але ж не згасне той вогонь,
Що запалав колись в Моринцях
В родині бідних кріпаків.

Це той вогонь, що вів Тараса,
Яскраво сяяв у житті,
А після, пам'яттю лишався,
Не дав пропасти в забутті.

Ідуть роки, біжать сторіччя,
Та цей вогонь в душі у нас
Зродив любов до України,
Зорею сяє повсякчас.

Тарасе, наш Кобзарю милий,
Не згасне й нині твій вогонь.
Несуть його в серцях нащадки,
Щоб зберегти теплом долонь.

ПРИСВЯТА ШЕВЧЕНКОВІ

Селянський парубок-кріпак,
Маляр, поет, кобзар-співак,
Художня обдарованість, митець,
Та долі особистої творець.
І Україну на весь світ
Твоєї творчості політ
Прославив та здобув визнання.
А свого часу у вигнання
Тебе загнали, щоб зігнути
Та твою волю щоб здобути.
Але не зламна твоя воля,
Ти зміг чинити опір долі.
Та люте панство проклинав
Хоча за це ти так страждав.

КАЛІНКІНА АННА

*учениця 10 класу Мелітопольської гімназії №19,
учасник міського етапу Всеукраїнського літературного
конкурсу «Розкрилля душі»*

Для мене вірші – це душевна повість людини. Вірші відображають думки і характер особи, яка їх пише. За допомогою них ми бачимо як поет розуміє навколишній світ і змальовує його своїм забарвленням.

*Ти смієшся, а я плачу,
Великий мій друже.
А що вродить з того плачу?
Тарас Шевченко*

Він швидко йшов, немов по коридору,
Але не бачив світла укінці...
Чомусь не може він піднятися вгору,
І засихають сльози в нього на лиці.
Не може він спиратись на удачу,
Не може бути осторонь всього...
І тільки глибоко в душі він плаче
Й не може побороти смутку оцього...

АНДРЕЄВА ДАРИНА

*учениця 8 класу Мелітопольської ЗОШ № 20,
учасник обласного етапу Всеукраїнського літературного
конкурсу «Розкрилля душі»*

ШЕВЧЕНКІВ САД

До Шевченкового саду
Протопчу я стежку.
В нім щораз мене дивує
Росяна мережка.
Я збираю ті росинки,
З них роблю намисто.
Та щоб кожна намистинка
Була чиста-чиста.
Те намисто – наша мова,
Намистинки – слово.

Їх плекав Тарас Шевченко
У саду чудовім.
Нам, Шевченковим нащадкам,
Треба сад той дбати.
Мову рідного народу
Гідно шанувати.

БАЛАХОВСЬКА АНАСТАСІЯ

*учениця 11 класу Мелітопольської ЗОШ № 20,
учасник обласного етапу Всеукраїнського літературного
конкурсу «Розкрилля душі»*

СПОГАДИ

В золотій смушевій шапці
Циган-вечір підіспів.
Згадував Тарас дитинство...
Пам'ятає: був малим –
Полюбляв він неньчин спів.
Як лунала колискова –
Притихала дітвора.
Пестила чуби малечі
Мами втомлена рука.
Ніч змінила диво-вечір.
Місяць в небі чатував.
Сон повів в казки малечу,
На ніч лихо він приспав.

Шевченко – спраглий дух народу,
Величний, наче все життя,
Він птах, що рветься у негоду,
У шторми вічного буття.
Широкее, безкрає поле
Думками-хмарами вкрива.
Всі обрії від мене і до тебе
Він перетворює у бажані слова.
Вони так часто нас беруть за серце,
За розум, душу вогняну.
Письменник у віках не меркне –
Земля тримає постать ще живу.
Вона безсмертна, чиста, непохитна.

А час не владний над його чолом.
Шевченка славить Україна плідно –
Він вічність обійма своїм крилом.

***СЛІДАМИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ДО ВЛАСНОГО «Я»
(есе, нариси, листи-звернення)***

ЗУБОВА ЕВЕЛІНА

*учениця 10 класу Мелітопольського НВК № 16, переможець
обласного етапу Всеукраїнського літературного конкурсу
«Розкрилля душі»*

ДУША ЛЮДИНИ В РУКАХ ДОЛІ (есе)

Зупиніться – і ви почуєте голос земного тяжіння, дихання і життя. Придивіться до горизонту... Там ви побачите тонкі лінії людських душ, що тягнуть за собою буття. А куди вони його тягнуть? До провалля чи раю, до обличчя смерті чи дитячої посмішки? Кому вони служать? Дияволу чи то Богу? А кому служиш ти? Для чого ти тут? І чи ти справжній?

Зупиніться – і ви почуєте відлуння снів слуг Диявола, а прислухавшись, янголів. Життя – це сум'яття. У палкому танку із стрімкою вічністю і щоденною метушнею, і вітру воно здається марнотою. І тому він спить, спить сотнями пташиних думок, а коли прокидається, бачить очі ясні Божі, бо не займані його уста брехнею і лицемірством, зрадами і заметіллю із пекла. Хоч і бачив те пекло вітер і відчував його дотик, на його обличчі віра. Ця віра пережила не багато, не мало – мільйони років. Із богами пила вино, виживала важкими ночами, розквітала весною пишним цвітом.

Роки минали, а з ними розсіявся червоним попелом мир. Летів над світом, розтинаючи тіло спокійного неба, і згас десь за обрієм. Війна, оплакана слізьми матерів, усипана душами невинних, що ковдрою гріють майбутнє. А той цвіт зігріває серце, бо розтанули в боях і янголи, а цвіт втратив лише одну пелюстку. Вона впала на землю і заплакала червоними ґрунтами боїв. Час лише раз спіткнуся. А потім ґрунти голодували, плакали кістками дітей, у шлунках яких зернинка надії завмерла. Плакали молитвами матерів, помилками влади і батьківськими мертвими обіймами.

А вітер спав, спав у обіймах революцій. А пелюстка, відшліфована війнами, муками та ледь дихаючими веснами, дрімала на неживій землі. Загартована тисячами зниклих листів, облич із раю і послань із пекла, вона злетіла над землею легким подихом віри. Шорсткими руками вітер підняв її до пишного цвіту і поніс дикими хвилями за чужі палаючі горизонти.

Пелюстка бачила ніжні сніжинки, важкі доторкання людей без облич і ненаситних слуг Диявола. Та повернувшись, вдихнула якось по іншому: глибоко, сильно, не стримуючи сил, вдихнула усі поля і трави, сонце і квіткові килими. Вдихнула – і дала початок новому життю, видихнула – іскринка замерхтіла над Україною. Понеслася крізь буревії і заметілі, підстрибнула до

птахів, спустилася до вельветової трави і, подолавши тяжкий шлях, у 1814 році повернулася у Моринці.

...Пролунали жіночі стони, дитячий плач заповнив кімнатку маленької сільської хатини, щастям наповнилися батьківські очі... У кріпака народився син, кріпаком він і мав бути, але вітер поніс його далі за несамовите життя, вище, до самого Юпітеру і не повернув більше... А що воно таке «більше»? І хто ним розпоряджається? Кому воно потрібне? І чи служить комусь? Чиста Людська душа – чи не є вона тим самим «більше»? Мабуть, цього й досить?

У кріпака народився син, у середині його теплої плоті пульсувала Людська душа. Ще така маленька і беззахисна, палала, мов новонароджена комета у космосі, але уже знала, куди летіли, уже мала свій небесний шлях.

«Він народився сином мужика і став володарем в царстві духа...» Із крихітних камінців складається вічна система життів, снів, думок, людських втрат і смертей, буйних вітрів і розмаїття кольорів. Кожний камінець – то подих, кожна стіна – то дихання, будинок – життя.

У кожного будинку є володар. Хто він такий? Чи має ціну і скільки коштує? Володар – щось вище за атмосферу. А чи там є гроші? Лише людськими душами там розраховуються, а земні гроші – повітря. Смаковите, непізнане, глибоке повітря заповнило гарячу дитячу плоть. А кілька подихів життя змінили перші кроки, коли розпочалося дитинство.

«Село! І ось стоїть переді мною наша бідна, стара біла хата, з потемнілим солом'яним дахом і червонобокими яблуками, а навколо яблуні квітник, улюбленець моєї незабутньої сестри, моєї терпеливої, моєї ніжної няньки». Мальовнича природа рідної Кирилівки – оті невеликі річки, зелені долини, соковиті небосхили, таємничі ліси і загадкове піднебесся – усе милувало око, збуджувало почуття і шалену думку. Щодня, милуючись звабливими чарами рідних краєвидів, багатством їхніх барв та звуків, дивуючись їхній різноманітності та незбагненній мінливості, спостережливий хлопчик вбирав у свою душу всю оту красу, закохувався всім серцем в рідний край:

*Благословен той день і час,
Коли прослалась килимами
Земля, яку сходив Тарас
Малими босими ногами,
Земля, яку скропив Тарас
Дрібними росами-сльозами.*

А сліз дитячих було немало, бо тяжким стало дитинство для маленького чарівника слова. Брати: Микита, Йосип, сестри – Катерина, Марія, Ярина, Марія ставали цілющими ліками на криваву рану. Не лише серце, сповнене болем і гіркоти за долю братів і сестер, а й плоть:

*Брати на панщину ходили,
Поки лоби їм поголили!
А сестри! Сестри! Горе вам,
Мої голубки молодії,
Для кого в світі живете?
Ви в наймах вирости чужії,
У наймах коси побіліють,
У наймах, сестри, і умрете!
(«Якби ви знали, паничі»)*

Батько, чумакуючи, інколи брав із собою малого Тараса, що розширювало світогляд допитливого хлопчика. У восьмирічному віці Тарас пішов до школи. Першими книжками в житті, яке не загасив ні вітер, ні заметіль, були Граматка і Псалтир. Вони проклали нелегку путь у світ літератури, закони якої впевненою рукою одразу набіло писатиме поки ще нікому невідоме хлоп'я.

Маленький хлопчик, що був зовсім незахищеним у великому світі фальшивих людей, так потребував матеріної ласки і підтримки, ніжних очей і лагідних рук, нехай брудних після наймитської праці, проте таких рідних і незамінних. Всевишній спустився на землю до маленької батьківської хатини і простягнув руку до стомленої матері, а вона, мабуть, перед собою бачила сина, бо він для неї був Богом, і простягнула руку до обличчя смерті.

Тарасові лише дев'ятий рік минав, коли крила янголів замерехтіли перед очима, і він відпустив з ними матір у непізнані людським оком краї. Відпустив, проте у душі собачим голосінням завивав дощ і прорізував грозами навіпіл серце, у якому мати залишиться жити назавжди.

Батько був змушений одружитися із вдовою Оксаною Терещенко. «Хто бачив хоча б здалеку мачуху і так званих зведених дітей, той бачив пекло в його найогиднішому торжестві...» А й справді бачив те пекло Тарас, а ще виразніше, коли залишився круглою сиротою. Лише на батьківських любих устах завмерли краплини останніх пророчих слів : "...з його буде або щось дуже добре, або велике ледащо".

Із цими слова Тарас пішов далі по життю, вже сам, мов вовк-одинак, потопаючий у своїх думках. А з цих думок він зіткав свій особливий світ, у якому місце знаходилося для кожного. І то було схоже на яскраве, насичене подіями кіно: люди приходили у його життя, мов ранкове сонце, і залишали, мов глибока тремтяча ніч, поверталися райдугами після дощу і так само непомітно зникали, залишаючи слід на полотні... А для Тараса кожна людина ставала новою шовковою ниткою чи гострим вузлом у його зітканому світі.

Світ живе одним днем і тільки темрява – ніччю. Ніч несе за собою дива і таємниці, пронизуючий холод самотності і пристрасні ночі в обіймах

простирадл. Ніч змінює день... У кожного він по-своєму особливий, сонячний чи хмарний, проте ніч змінює людей, думки і почуття кожного без виключення, дихання і віру, ніч змінює долі. Так само одна березнева ніч змінила долі сотень людей, десятків зим і одного великого життя.

Життя – зигзагоподібна дорога, подолати яку не кожному під силу. А звідки береться та сила? Силу люди черпають з почуттів, ситуацій і людей, яких зустрічають на своєму шляху. А над шляхом завжди палає зірка: у когось яскравіше, а у когось меркне на перших же хвилинах життя.

Чому для Шевченка ця зірка з кожним новим днем палала усе гарячіше і гарячіше? Люди, яких він зустрів на своєму шляху, змінювали його самого і його життя, ситуації загартовували, кохання дарувало сили жити і примушувало думати про смерть; холодна смерть заставляла хапати закріпачене повітря ще жаданіше й нахабніше. Світ поглинає мільйони мешканців, а на Шевченкове життя так і не вистачило сил, бо його зірка обпалювала і пошарпані руки смерті, і колючі обійми неволі.

Минули сотні років, а зірка Шевченка і досі зігріває українську землю, серця сотень людей і холодні зими. А чи ти та сніжна, хуртовинна зима, чи гаряча зірка, що дарує віру? Створи себе сам!..

ПІТИШКІНА МАРІЯ

*учениця 11 класу Мелітопольської ЗОШ № 4, переможець
обласного етапу Всеукраїнського літературного конкурсу
«Розкрилля душі»*

БІБЛІЯ В ЖИТТІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА (нарис)

ЗУСТРІЧ У ЦЕРКВІ

Сіро, сумно у світі. Ще не зійшла крига, накрапає з небес холодний дощ. Густі хмари виснуть над золотим куполом храму. Крізь важкі старовинні двері проходять люди... люди стоять усередині... натовп... Аякже! Великий Піст. Час замислитися: для чого живеш? Гріхи тягнуть людей до землі, кожен поринув у роздуми про своє духовне, потаємне... «На реках Вавилонских там сидели мы и плакали...» – пливе знайомий псалом із хорів. Несподівано серед сірого натовпу я бачу Великого Поета. Виразні карі очі з тугою дивляться навкруги. Болючі думки крають його серце:

- Бідні ви, бідні люди! Чом так засмучені? Нужда, горе, насильство ваш укорочують вік. У світі надто багато кривди. Зло перемагає добро. Боже, зглянься на народ Твій! Чому він так страждає?!

Із великим подивом пізнаю Шевченка. У храмі? У черзі на сповідь? Затамувавши подих, слідкую за його очима. Тарас дивиться на ікону. Бачу: він молиться, розмовляє з Богом, чекає на відповідь...

Але як це може бути? За довгі роки всі звикли вважати його революціонером, борцем із монархією, кріпосництвом, церквою. Цього навчали в школі наших батьків. Хіба ж не так?

Знову розгортаю «Кобзар» і відкриваю для себе нового Шевченка, який з дитинства знав і любив Біблію, малював ікони, розмовляв із Всевишнім на «Ти».

БОГ ДЛЯ ШЕВЧЕНКА – ЦЕ СПРАВЕДЛИВІСТЬ

Його ставлення до Бога – болюче питання шевченкознавства, на яке до сьогодні немає чіткої відповіді. Але без сумнівів можна сказати одне: поет був віруючим! Літературний критик Микола Гнатишак у 1936 році склав таблицю “Християнські поняття та уявлення у творах Тараса Шевченка”. Автор довів, що слово “Бог” зустрічається в «Кобзарі» шістсот разів! Біблійні мотиви проходять крізь усю його творчість. Бог для Тараса – це, насамперед, справедливість.

Він свого Бога («великого Бога») шукає, веде з ним нескінченний діалог, і процес тих болючих богошукань, внутрішніх монологів і дискусій породжує не тільки поклоніння, а й сумнів, і докір, і богоборство. Але докори та неприйняття Бога змінюються смиренністю й побожністю. І поет знову звертається до Біблії, шукаючи відповіді на одвічні питання.

Ще з дитинства Тарас чує Святе Письмо з уст діда та батька, заслуховується співом лірників і кобзарів про Ісуса та Лазаря на базарах. Навчаючись грамоти в сільського дяка, він першим із учнів переходить до читання Псалтиря; повертаючись додому, декламує псалми вголос, захоплюється мелодикою та красою слова. Малий пастушок ховається в бур’янах і списує в книжечку «Псалми» Григорія Сковороди. Про своє раннє спілкування з Богом Шевченко зворушливо описує у вірші “Мені тринадцятий минало...”:

*А я собі у бур’яні
Молюся Богу... і не знаю,
Чого маленькому мені
Тоді так приязно молилось,
Чого так весело було?*

Ішли роки. За плечима Шевченка – життєвий досвід, а з ним – більш свідоме засвоєння ідей християнства. У Петербурзі, в Академії мистецтв, художник поглиблено вивчає Біблію, проникає у світ її образів і сюжетів, створених видатними європейськими майстрами пензля. Герої його ранніх поетичних творів звертаються до Всевишнього: „О Боже мій милий! Пошли ж ти їй долю ...” („Причинна”), „Спитай Бога, чи діжду я ...” („Тополя”).

У 1846-1847 роках Шевченко входить до Кирило-Мефодіївського братства. Молодий поет спілкується з Пантелеймоном Кулішем – перекладачем Біблії українською мовою. Напевне, ці зустрічі допомагають Тарасові зрозуміти красу й велич Книги Книг.

ДВА КОБЗАРІ

Знову роздумую над долею Шевченка. Сонячний промінь, що пробився крізь скляне око хатини, падає на перегорнуті сторінки «Кобзаря». Виходжу на подвір'я: блакитне небо манить у височінь, палить яскраве сонце, змінюючи всі кольори на спекотно-жовтий. А навкруги – сади, степи, лани – застигли в літній дрімоті. Мариться перед очима, тьмяніє...

І ось уже замість рідних Таврійських низин мені уявляються гористі пустелі Ізраїлю. Юний пастушок сидить на камені, перебирає пальцями струни й наспівує. Кому він співає? Собі? Вівцям? Богові? Я знаю: пройде небагато часу і цей пастух стане великим царем Давидом. У пишному палаці, відпочиваючи від державних справ, він так само буде грати на псалтирі й співати. Згодом його сто п'ятдесят псалмів увійдуть до Святого Письма під назвою Псалтир. У ньому кожна людина знайде і свої думки – про світ, створений Богом, про власний гріх, каяття й радість від прощення.

Знайшов для себе Псалтир й український поет Шевченко. У період «Трьох літ» Тарас Григорович перекладає десять пісень біблійського царя Давида. Ось, наприклад, уривок першого псалма:

*Блажен муж, що за радою
несправедливих не ходить,
і не стоїть на дорозі грішних,
і не сидить на сидінні злоріків*
(Біблія, Книга псалмів, пс. 1,1.)

*Блаженний муж на лукаву
Не вступає раду,
І не стане на путь злого,
І з лютим не сяде*
(Переспів Т. Шевченка)

Його переклади – не лише високохудожні переспіви пісень-молитов царя Давида, а й своєрідний заповіт рідному народові. Мабуть, український Кобзар відчув споріднення з ізраїльським Кобзарем. Але серед його творів наш Тарас обрав саме ті Псалми, які найбільше нагадували долю України і його власну.

ДЖЕРЕЛО ДУХОВНИХ СИЛ

Невірно було б уважати, що Шевченко звертається до Біблії лише як до літературного твору, бере звідти образи, мотиви й сюжети, наповнюючи їх іншим змістом – антицарським, революційним. Ні, поет звертається до Біблії як до Святого Письма і саме там бачить джерело, із якого черпає сили боротися з неправдою земною.

Професор Микола Сумцов, один з видатних знавців поезії й епістолярії Шевченка, писав: “Знайомлячись із ними, ми бачимо, що релігійність

Шевченка має барву рідної поетові православної Церкви, під час посту постився і приймав святі таїни (сповідався й причащався). Узагалі не розривав із церковними формами релігії своїх батьків”.

У посланні «І мертвим, і живим...» Тарас Григорович критикує українську еліту, яка зневажає народ, закликає до соціального примирення заради відродження нації, бо в основі української душі є любов до людини, заповідана Ісусом. Шевченко засуджує тих, хто не вірить у Бога:

*Якби ви вчилися так, як треба,
То й мудрість би була своя.
А то залізете на небо:
“І ми не ми, і я не я,
І все те бачив, і все знаю,
Нема ні пекла, ані раю.
Немає й Бога, тільки я!”
Та куций німець узловатий,
А більш нікого!..” - “Добре, брате,
Що ж ти такеє?” -
“Нехай скаже
німець. Ми не знаєм”.*

Коли людина не знає, хто є вона сама, що ж може бути відомо їй про духовний устрій світу? Треба свій розум насичувати Істиною, а не покладатися лише на чужий.

Ідеалом твердої віри та страждань за неї для Шевченка виступають перші християни. Він присвячує їм поему “Неофіти”. Твір розпочинається описом хреста на могилі, який бачить ліричний герой із вікна тюрми:

*Хрест високий
На кладовищі трохи збоку
Златомальований стоїть.
Не вбогий, мабуть, хтось лежить?
І намальовано: розп’ятий
За нас Син Божий на хресті.*

У поемі розповідається про хресний шлях до Бога молодого римлянина Алкіда та його матері. Цей шлях, страшний та кривавий, веде героїв крізь муки тілесні й душевні. Адже тільки через страждання можна по-справжньому повірити в Бога.

Знесилена мати намагається врятувати сина від смерті й повернути до себе. Однак цього не сталося. Чому? Що тут діє: жорстока реальність чи Божий промисел? Лютий цар Нерон убиває нещасного юнака чи Сам Бог забирає душу свого палкого проповідника? Мабуть, якби цього не сталося, мати Алкіда ніколи б не повірила в Христа всією душею. Подивившись востаннє на води Тибру, у який укинули тіло її замученого сина, жінка вперше помолилася Богу й пішла проповідувати віру в Нього. Ступила на той шлях, який так мужньо завершив Алкід...

УКРАЇНСЬКИЙ РАЙ

Багряний лист спадає з клена. Древа жовто-лимонні, помаранчеві, червоні. Задумливо вбираю зором багатобарв'я кольорів, останні бризки сонця. У серці зринає спів краси природи і ... сум. Воно жевріє, як той п'ятипалий лист на долоні. Воно палає співчуттям, розумінням інших, любов'ю до людей і до Бога.

Мабуть, у цьому є ключ до життя Шевченка? Поет – це пророк сучасності, що любить людей, бачить їхні (і свої!) недоліки, страждає за них, навчає, як потрібно жити, щоб відчувати себе щасливими й вільними.

Митрополит Іларіон Огієнко, який ретельно простудіював усю творчість Тараса Григоровича, писав: «Шевченко був проповідником і вмів ним бути. Він постійно навчав так, ніби говорив у церкві». Недарма поет звертається до біблійських пророків – Ісаї, Єзекіїла.

Ісаїя – пророк Старого Заповіту, що відкривав євреям їхні гріхи, віщував про майбутнє пришестя Месії. Цей герой приваблює багатьох митців. Саме до нього звертається Олександр Пушкін у своєму «Пророкові», якому Серафім замість серця вклав «угль, пылающий огнем». Пророцтва Ісаїя стали джерелом наслідування для Шевченка, за якими буде райське життя на землі, коли люди позбудуться всіх вад і житимуть відповідно до Божих заповідей:

*... не найдуть
Шляхів тих владики,
А раби тими шляхами,
Без гвалту і крику,
Позіходяться докупі,
Раді та веселі.
І пустиню опанують
Веселії села*

(Ісаїя. Глава 35).

У видінні майбутнього України Тарас Шевченко розставляє свої акценти: «Рай буде тоді, коли *«святая на землю правда прилетить»*; на темних і незрячих, що були *«кайданами куті»*, чекає омріяне життя. Головне для Шевченка – розбити кайдани, боротися зі злом. Що є кайданами? Лише кріпосництво? Мабуть, ні. Це відчувати себе невільником, рабом гріха. Кобзар закликає до боротьби і впевнений, що Бог буде допомагати своєму народові:

*Борітеся - поборете,
Вам Бог помагає!
За вас правда, за вас слава
І воля святая!*

Чи є у творчості Шевченка богоборські мотиви? Так, є! Але вони співвідносяться з богоборством біблійних персонажів. Пророк Мойсей не міг жити спокійно, доки його народ знаходився в рабстві єгипетського фараона.

Праотець Яков уночі боровся з Богом і не відпускав Його до сходу сонця, поки не отримав благословення. Наскрізною думкою творчості Шевченка є вислів: “Хіба можна бути щасливим, поки Україна страждає?”

Синівська любов поета до Бога, повага до святих людей Біблії - усе відзеркалює його християнське прийняття світу. Хоча Шевченко й критично ставиться до православ'я, проте Бог для нього - велика й найцінніша сила. Без неї не можна ні жити, ні творити, ні боротися.

«НА МИЛОСЕРДІЄ ТВОЄ ВСЕ УПОВАНІЄ МОЄ...»

Справжньою матір'ю для всіх українців є Пресвята Богородиця. Вона молить за них біля Престолу Божого. В останні роки свого життя Шевченко пише лише одну поему – «Марія». Це не випадково. Сама Цариця Небесна допомагала поетові наближатися до Бога, зрозуміти, для чого живе він та його брати-українці.

Поет по-своєму трактує євангельську історію про Діву Марію, Йосифа та Ісуса. Марія для нього – то й рідна мати, і мати-земля, і ненька Україна. Після розп'яття Ісуса головна героїня в болях і скорботі знаходить сили надихнути апостолів; слабка й змучена, вона не втрачає віри й, підхопивши добро, не дає його зупинити – сприяє порятунку людства, яке вбило її дитину. Покритка стає Покровою – захисницею стражденного світу.

Розпочинається поема молитвою. Звернення Шевченка до Пресвятої Діви – не гарні епітети, а щирість почуттів, від яких серце тремтить у грудях:

*Все упованіє моє
На Тебе, мій пресвітлий раю,
На милосердіє Твоє,
Все упованіє моє
На тебе, Мати, возлагаю.
Святая сило всіх святих,
Пренепорочная, Благая!
Молюся, плачу і ридаю:
Воззри, Пречистая, на їх,
Отих окрадених, сліпих
Невольників...*

Коли читаєш ці рядки, розумієш: молитовність – ще один ключ до творчості Шевченка. Усе його життя (як і наше) – це предстояння пред Богом, звернення до Нього, пошуки відповідей на болючі питання, падіння та просування вперед. Як і його небесний тезоіменник, св. Тарасій, патріарх візантійський, Шевченко любить Бога як син, голосно кличе його на поміч, знаючи з Євангелії, що Царство Боже зусиллям досягається.

Шевченко молиться до Богородиці за “окрадених сліпих невольників”, тобто за свій народ, а, може, і за всіх людей. Він просить сили нести свій «хрест-кайдани», молить про «благий кінець». На мою думку, це слова істинно православної людини...

НА ПОРОЗІ НОВОГО ЖИТТЯ

Легенький сніжок тихо падає на заметене поле. Ані деревця, ані кущика, ані жодної душі. Лише безкрає Величне небо розкинулося над тим полем-життям...

*Чи не покинуть нам, небого,
Моя сусідонько убога,
Вірші нікчемні віршувать
Та заходиться риштувать
Вози в далеку дорогу...*

Ці рядки з останнього вірша Тараса Шевченка, написаного в лютому 1861 року, менш ніж за місяць до смерті. Білою, засніженою стежкою простелився попереду невідомий шлях у Безкінечність. Що чекає там?

Нинішня слава Великого Кобзаря – лише земна слава. Він не прагнув її. Чи знайшов він відповіді на свої болючі питання? Шевченко залишив їх нам разом із складністю своєї долі, разом із любов'ю, разом із тайною.

Я на порозі 11-го класу. Невідомою стежкою мріється десь і моя життєва путь. Як достойно її пройти? Як не схибити? Це неможливо без віри, без правильного духовного устрою, без чистої совісті, терпіння, покаяння. На початку дорослого життя я познайомилася з Шевченком, який шукав Бога. Мої пошуки лише розпочинаються...

БАЛАБАН КАТЕРИНА

**учениця 10 класу Мелітопольської ЗОШ № 1, переможець
міського етапу Всеукраїнського літературного конкурсу
«Розкрилля душі»**

«І МЕНЕ В СІМ'Ї ВЕЛИКІЙ...» (вір-роздум)

Кажуть, що спогади з дитинства, – найпрекрасніші. Мабуть, це так і є. Моя сім'я жила тоді в містечку під Одесою. Батьки, щоб вижити, зайнялися приватним бізнесом. На мене, на жаль, не вистачало часу. А мені хотілося побачити світ, побувати у великих містах, відкрити для себе щось нове.

І ось, нарешті, поїздка у Харків. Найбільше, що мене вразило у цьому місті, – пам'ятник Тарасу Шевченку. Він був настільки потужним, величним, що я декілька разів обійшла навколо нього, дивуючись, як це громаддя можна було створити й об'єднати в одну композицію

Невдовзі моя родина переїхала жити в Мелітополь. У перший день мого перебування в новій школі я дізналась, що в місті проходить акція по збиранню коштів на спорудження пам'ятника Тарасу Шевченку. Моя гривня

тут же впала у шухлядку, з якою ходили волонтери. А вдома я весь вечір розповідала батькам про це, описуючи майбутній пам'ятник (я його уявляла таким же грандіозним, як у Харкові). Але час проходив, а пам'ятник не з'являвся...

І ось, нарешті, новина: 22 травня 2011 року, до 150-річчя перепоховання Т.Г. Шевченка, буде відкрито пам'ятник. Я була задоволена вибраним місцем, адже сквер перед майданом Перемоги – найкраще місце для вшанування нашого поета. З самого ранку почала збиратися на площу, адже йшла уже на гостину до Великого Кобзаря. Що одягти? Звичайно, вишиванку. Тарас, думаю, зрадіє, побачивши справжніх українців. Хвилювання не покидало мене всю дорогу.

І ось я на площі. Постамент уже встановлено, але поки що закрито білою тканиною. Усім, хто зібрався, цікаво, яким зображено Тараса. Перше, що кинулось у вічі, – це тротуарні доріжки, вимощені різнокольоровою плиткою. Створювалось враження простелених перед поетом вишитих рушників, бо на доріжках був справжній український орнамент. Із розмов людей дізналась, що це проект мелітопольського архітектора **Василя Добровольського**. Гарна робота!

На високому гранітному постаменті бачу на повен зріст Тараса Шевченка. В руках у нього книга. Поет ніби застиг у русі. Приємний колір граніту – рожево-коричневий. Але фігура Тараса Григоровича така маленька в порівнянні з обширом площі! Чому так? Де ділася природна велич нашого поета? Складається враження, що поет ніби засоромлений своїм низьким зростом.

Від його постаті віє втомою і невпевненістю. Та й саме обличчя не дуже схоже на те, яке ми звикли бачити з автопортретів! Думаю, що всім на площі стало ніяково перед поетом. Запитую у чоловіків, що стояли поруч: «хто скульптор?». У відповідь почула, що творцем пам'ятника є **Віталій Рожик**, скульптор із Коростишева Житомирської області. Робота зовсім не вразила, а стало жаль таких довгих очікувань...

Пізніше в Інтернеті прочитала, що цей скульптор – майстер паркових скульптур. Його роботи можна побачити і в Польщі, і в Німеччині... у своєму блозі він пише, що «багато творінь народжуються, коли я просто стою перед брилою каменю і в ній шукаю образ, який вже закладений всевишнім...»

Мабуть, бізнес В. Рожика (а він володіє кам'янообробним підприємством, яке в основному різьбить надгробні скульптури) не дав можливості (а може, недостатньо коштів) зробити постать нашого поета скульптурною окрасою і гордістю Мелітополя.

На жаль, не зумів Віталій Рожик розгледіти в камені, який привезли з Токівського родовища, образ нашого великого Тараса Шевченка. Може, для алей якогось парку цей витвір скульптора і був би шедевром, але для центральної площі міста... ні!

Щоразу, коли проходжу повз пам'ятник великій людині, так і хочу сказати Тарасові: «Не хвилюйся! Підніми високо свою горду голову! Ніякі спроби тебе применшити, принизити не матимуть успіху! Ти – наше серце! Ти – наша гордість! Українці щасливі, що мали, мають і будуть мати тебе як взірець людини, поета, великого патріота своєї землі. Ти щогодини дивишся на нас. Інколи – з сумом, деколи – з радістю і схвально. Ми оцінюємо свої вчинки по тобі, і це не просто слова, бо соромно буває за «ненароджених»...

ЛАПІНА МАРИНА

*учениця 10 класу Мелітопольського НВК № 16,
учасник обласного етапу Всеукраїнського
літературного конкурсу «Розкрилля душі»*

ЛИСТ ДО ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

*Кобзарю! Знов до тебе я приходжу,
бо ти для мене-совість і закон...*

Ліна Костенко

Шановний Кобзарю!

Сьогодні – нелегка епоха, «двадцятий невгамовний вік». Якби ти зараз жив, то побачив би свою Батьківщину у шаленому ритмі: автомобілі, Інтернет, сучасна техніка – прогрес. Але мало що змінилося в Україні як державі. Ми здобули волю, вже більше двадцяти років як проголошена наша Незалежність. Проте й досі ми відчуваємо вплив сусідніх країн. Нам ще треба довго вчитися бути «вільними».

Як нам це зробити? Звертаюся до тебе, бо ти не просто поет, а істинний патріот. Я пишаюся тобою за твій нескорений дух, за сміливі думки та слова. Ти будив українські серця в часи пригнічення, кріпацтва, бідноти й лихої української долі. Твоя творчість була героїзмом. Сьогодні твоїми віршами дорожить і пишається український народ, шанує весь світ. Тому шукаю відповіді у твоїх віршах.

«...вставайте, кайдани порвіте...» – нам треба розірвати кайдани національного самоусвідомлення, відчути себе справжніми українцями, вільними від колишніх забобонів історичної звички підкорюватись.

«У чужому краю, не шукайте, не питаєте того, що немає...» – нам треба будувати щасливе життя «в своїй хаті», а не тікати за кордон за чужим добробутом.

«Я так її люблю, мою Україну убогу...» – нам треба полюбити Україну, віддати серце рідній стороні. Яке б не було її становище, ти народився тут, а значить – повинен любити її різною, оберігати, шанувати і пишатися нею.

Тарасе, ти наче пророк, твої слова актуальні і зараз. Ми твої нащадки, знайшли у твоїх думках вогонь любові до Батьківщини і будемо нести його в майбуття, щоб твої заповіді перетворилися у реальність. Я впевнена, що разом з тобою Україна стане кращою. Ти – національний герой, символ України!

Дякую тобі за цей вогонь, за твої слова.

З повагою, українка з ХХІ століття

ТРЕТЬЯКОВА ПОЛІНА

*учениця 11 класу Мелітопольської гімназії № 9, учасник
міського етапу Всеукраїнського літературного конкурсу
«Розкрилля душі»*

«КОБЗАР» МОГО ЖИТТЯ (есе)

Тарас Григорович Шевченко... Без його імені не можна уявити нашої літератури, нашої культури, нашої країни. Його творчість невмируща. Життя Кобзаря можна вважати справжнім подвигом у мистецтві, бо він віддав усі свої сили, щоб врятувати український народ, українську культуру та відкрив перед нами шлях у майбутнє. Справді, як можна не захоплюватися ним, не схилитися перед його стражданнями і його мужністю! Він був сонцем нашої поезії, символом високого духу української нації і водночас живою, чутливою людиною.

Перше знайомство з Шевченком відбулося ще в дитинстві. Все почалось з невеликої, уже пожовтілої від часу книжечки у саморобному переплеті, то був «Кобзар». Спочатку мені були доступні лише маленькі чорно-білі малюнки, але потім я змогла досягнути текст і відкрила для себе дивовижний світ образів Шевченка.

Не могли не причарувати мене чудові пейзажі України, змальовані словом майстра. Читаю і відчуваю, як повіяло запахом квіту з вишневого саду, зашелестіли Шевченкові верби, торкнувся душі вітерець, що тихесенько віє над Україною. Назавжди залишаться у моїй пам'яті «причинні», «утоплені», «тополі» з ліричних творів Шевченка про любов, розлуку, а також героїчні гайдамаки і прості люди, що страждали, шукали щастя і не могли знайти його у своєму важкому, нестерпному кріпацькому житті. Всі вони, як живі, з'являлися перед очима, доки бриніла музика

віршованих рядків. Зігріло душу ніжне кохання Яреми і Оксани, болем пронизав серце трагізм долі Катерини та наймички Ганни. Я захоплююся героїзмом Залізняка і Гонти, незламністю Яна Гуса і мужньою жертвністю декабристів.

Світ думок, почуттів, історичних фактів, оспіваних великим Кобзарем, став частиною і мого життя. Час від часу в різних життєвих ситуаціях рядки його віршів спливають у пам'яті, ніби поради мудрого вчителя, і я усвідомлюю, наскільки глибоко Шевченко розумів життя, якщо думки його можуть виявитися корисними і зараз. І я щаслива, що він був, є, буде вічно, поки живий наш народ. Пишаюся, що і я одного роду-племені з нашим великим Кобзарем.

Знов і знов «Кобзаря» я гортаю
Скільки роздуму в вічних віршах.
Вони душу наповнюють з краю до краю,
Мов літаю на крилах у снах.

Заповів нам Тарас добре жити
Й пам'ятати наш корінь завжди.
Бути разом, брати, в цьому світі,
Щоб не було чужої біди.

А Шевченко, він бачить все зараз:
Хто є друзі, а хто – вороги,
Доки пам'ять про нього не згасне,
Додає українцям снаги.

КЛЮС ІРИНА

**учениця 8 класу Мелітопольської ЗОШ №7, учасник
міського етапу Всеукраїнського літературного конкурсу
«Розкрилля душі»**

СОН НЕВМИРУЩОГО КОБЗАРЯ (есе)

*Через власні свої дії
Здужа люд наш устояти,
І справдяться ті надії,
Що об'єднається брат з братом
І не згине наша мати !*

П.Грабовський

«Я, Тарас Шевченко, відзначаючи свій сорок сьомий День народження, приймаю сьогодні гостей. Стримуючи тяжкі муки, нестерпний фізичний і моральний біль, збираю до купи все своє самовладання, щоб з усмішкою вимовити «Спасибі» тим, хто згадав про мене далеко на Батьківщині, надіслав мені телеграму з побажанням якнайшвидшого видужання.

Щоб яось розважитися, я розкажую Льву Михайловичу Жемчужникову, який завітав до мене в гості, один дивний свій сон...

Мені часто снилися чудові сні. Але саме в цю ніч я бачив свою безмежну мрію: я бачив країну свою незалежною! І відчув я ту незалежність усім серцем, усією зболеною душею. Мені так не хотілося прокидатися, бо я знав: розплющу очі – і світле марево зникне. Так і сталося. Але, коли я прокинувся, то зрозумів, як я люблю ту мрію, мою чисту, світлу мету, ідею, яка зародилася в мені вже давно.

Я заплющую очі і знову занурююся у сон... Іду незнайомою стежкою, піднімаючись все вище та вище вгору. Переді мною розмитий образ Господа. Мабуть, я багато согрішив у своєму житті, раз його обриси чітко мені не показуються. Але Бог милосердний. Відчуваю, що він готовий мене вислухати. І я почав молитися Богу, даючи святу обіцянку йому, що допоможу своїм нащадкам втілити мій сон у реальне життя.

Прокинувшись, я відчуваю якусь незрозумілу радість. Глянув навкруги себе і побачив, відчув одразу, як від усього віс духом свободи, духом України.

Батьківщино моя! Ти в кожного одна, бо хто хоче мати дві Батьківщини, той залишається без жодної. Доки ти існуєш, ми вічні. Моя вина не в тому, що маючи можливість померти за тебе, я все ж живу. Я знаю, що зможу все зробити для того, щоб ти була вільною, щоб

*брат з братом обнялися
і проговорили
слово тихої любові
на віки і віки!*

*...Щоб усі слов'яни стали
Добрими братами
І синами сонця правди...*

Рідна моя країно, я мрію про тебе вільну від гнобителів. І досі у снах своїх я бачу Україну в постійній боротьбі за свободу. Радісно стає на душі від того, що не завмерло моє слово у людських душах. Міцне коріння пустило воно в серцях і свідомості народів. Моє вогнисте слово завжди з'явиться там, де потрібний заклик до боротьби, де проходить передній край великого поєдинку з усякою неправдою і гнобленням людей. Може, мені, знесиленому вже, не вдасться злетіти орлом. Може, це буде моя остання ніч, яку я знову проведу в нестерпних муках, і, може, біль знову не дозволить мені навіть лягти в ліжку, але серцем і душею я зі своїм народом...

*І на оновленій землі
Врага не буде, супостата,
А буде син, і буде мати,
І будуть люди на землі...»*

У неділю 10 березня 1861 року о п'ятій годині тридцять хвилин ранку зупинилося серце безсмертного Кобзаря. Погас могутній розум, світильник жагучої революційної пристрасті, зупинилося серце, вщерть переповнене болями й горем народним, серце, що горіло сподіваннями й вірою в перемогу Правди над Кривдою.

Спи, Тарасе Григоровичу, спокійним сном, бо твої пророцтва здійснилися. Віра в світле майбутнє твого народу була найсильнішою. Через сто тридцять років по твоїй смерті здійснилося те, про що мріяв ти із самого дитинства – Україна стала вільною та незалежною державою, державою соборною, в якій у мирі та злагоді живуть усі представники слов'янських народів, пам'ятаючи тебе як Генія, Кобзаря, Революціонера!

ДАЙНЕКО КАТЕРИНА

*учениця 11 класу Мелітопольської ЗОШ № 14, учасник міського етапу
Всеукраїнського літературного конкурсу «Розкрилля душі»*

РОЛЬ МИТЦЯ В ІСТОРИЧНОМУ ФОРМУВАННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ ТА СТАНОВЛЕННІ САМОСТІЙНОЇ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ (есе)

*Свою Україну любіть,
Любіть її... Во врем'я люте.
В останню тяжкую минуту
За неї Господа моліть.*

Т.Шевченко

Тарас Шевченко!... Це ім'я дорогоцінною перлиною виблискує у золотій скарбниці світової культури. У славній плеяді безсмертних класиків літератури геніальний співець українського народу по праву стоїть в одному ряду з такими титанами думки і слова, як Гомер і Шекспір, Пушкін і Толстой, Гете і Байрон, Шіллер і Гейне, Бальзак і Гюго, чия мистецька спадщина стала надбанням усього передового людства. Тарас Шевченко – символ чесності, правди і безстрашності, великої любові до людини.

Чи мислима українська культура без славетного імені Тараса Григоровича Шевченка? Чи мислима світова культура без цього видатного українського сина і поета? Звичайно, це питання риторичне. Важко знайти українця, який би не знав хоча б кількох шевченкових рядків.

Вся творчість великого Кобзаря зігріта гарячою любов'ю до Батьківщини, проїнята священною ненавистю до ворогів і гнобителів народу. Його думи, його пісні, його полум'яний гнів, його боротьба за світлу долю трудового люду були думами, піснями, гнівом і боротьбою мільйонів: «Ви боріться – і поборете...»

У безсмертних творах Шевченка відбилися спалахи збройних повстань народу проти гнобителів. Поет-борець, поет-революціонер, поет-патріот.

Скільки переживань, скільки випробувань було на шляху видатного поета! Він сміливо підніс прапор боротьби за волю і щастя народу.

У 40-х роках XIX ст. національну ідею в Наддніпрянській Україні розвивають різночинці – молодь з небагатих родин, що отримала освіту власними силами та бачить шлях до свободи України через федерацію слов'ян, які створили Кирило-Мефодіївське братство. До цього товариства входив історик Микола Костомаров, просвітник Пантелеймон Куліш, вчитель Василь Білозерський, а також Тарас Шевченко. Згодом за участь у Кирило-Мефодіївському братстві Шевченка було заарештовано та вислано на острів Кос-Арал. При обшуці знайшли рукописний зошит під назвою «Три літа» з революційними поезіями. Особливу увагу жандарми звернули на поему «Сон». Саме цей твір і був основним обвинуваченням і причиною виключно суворого покарання. Потім товариство було розгромлене, іншим учасникам було заборонено працювати викладачами та писати й видавати свої книжки. Але на цьому їх діяльність не припинилася. Вони і надалі несли мрію про вільну і квітучу Україну, незважаючи на всі заборони та страхи! Вони відчайдушно робили все можливе для відміни кріпосного права...

Нестримна революційна пристрасть «Кобзаря», весняне повіддя розкутих почуттів не могли вміститися у вузьконаціональних берегах. І в «Кавказі», і в художніх образах поеми «Сон», написаної з неперевершеним сатиричним блиском, дотепністю й вільним польотом фантазії, у мужніх рядках «Юродивого», «Неофітів», «Єретика» і інших вогнених віршах-молитвах, віршах-стогонах, пророцтвах клекотало море народного болю, виразно відчувалися підземні поштовхи могутніх сил, придавлених владою самодержавства.

Попередники великого поета в українській літературі в своїх творах критикували окремі явища тогочасного життя, як-от: знущення поміщиків з селян, хабарництво чиновників. Шевченко ж виступив як грізний суддя і обличитель усього самодержавно-кріпосницького ладу, як непримиренний ворог поміщиків і царизму. У його творах змальований новий позитивний герой – борець проти самодержавно-поміщицького ладу, борець за щастя народу. Тарасові належить виняткова роль у зімкненні передових сил українських націй, у розвитку й формуванні свідомості українського народу. «Кобзар» охоче оспівує минуле, але спрямований він у майбутнє, що знаменує собою демократизацію світової літератури, бо з його сторінок чи не вперше заговорили цілі соціальні матерії, які залишалися невідомими для елітарної культури — і це було одкровенням. Творчість Шевченка постає чи не найвидатнішим всеєвропейським і світовим явищем, бо досі, як слушно зауважив Вадим Скуратівський, «вікове горе мас, по суті, не мало своїх

літературних уст, не розверзалося ними, не прорізалося своїм художнім голосом». Були окремі літературні спроби, але настільки несміливі й наслідувальні стосовно панівної культури, що ставали панською іграшкою, а не грандіозним мистецьким явищем і національно-соціальним викликом, яким була творчість великого Кобзаря. Саме Шевченко вперше в історії порушив тисячолітню німоту соціальних низів. Тому "Кобзар" і має планетарне значення. Саме українським словом вперше заговорили невідомі досі для елітарної культури світи, речником яких став українець, він своєю творчістю демократизував європейську та світову літературу.

Поезію Шевченка люблять усі народи. Поет, який віддав усі свої сили боротьбі за визволення рідної України від соціального і національного гніту, виражав прагнення і сподівання всіх народів, всіх прогресивних людей світу.

Шевченко є основоположником нової української літератури і родоначальником її революційно-демократичного напрямку. Саме в його творчості повно розвинулися ті начала, які стали провідними для передових українських письменників другої половини ХІХ – початку ХХ століть. Тенденції народності й реалізму були вже властиві в значній мірі і творчості попередників Шевченка. Шевченко перший в українській літературі виступив як істинно народний поет, твори якого з усією повнотою відбили почуття й думки трудящих мас, їх віковічні визвольні прагнення.

В останній третині сторіччя національна ідея незалежності вибухає з новою силою та виходить на новий рівень. Відбувається радикалізація громадської молоді, яка, знаючи про досягнення попередників, не хоче зупинятися на досягнутому і прагне докорінних змін. Виникають молоді громади. Найвідомішою та вагомішою стає організація «Братство Тарасівців», яка знайома з працями Драгоманова та Шевченка. Ця подія є знаковою для розвитку національної самовизначеності!

Шевченко — явище унікальне. Його немає з ким порівняти у письменстві інших народів. Не тому, що він кращий за інших. Йдеться про особливий генотип культури нашої країни.

Тарас... Просторо в цьому імені. В ньому вся історія наша, все буття, ява і найпотемніші сні. Нас просто не існує без нього: Україна — це Шевченко, Шевченко — це Україна. Не знайти такого анатомічного скальпеля, який міг би відділити одне від одного. Уявити себе без Шевченка — все одно, що без неба над головою. Він — вершинна парость родового дерева нашої нації, виразник і хранитель народного духу. Навіть плоть його вознесена на вершину. Іншої такої могили в Україні немає, немає такої могили на всій планеті. Вона, немов козацька вежа, де при наближенні

небезпеки запалювали сторожовий вогонь. Вогонь на сторожовій вежі Шевченка не згасає ніколи!

Вже більше ста років пройшло, як перестало битися благородне, мужнє серце геніального поета-революціонера Тараса Григоровича Шевченка. Але світлий образ великого Кобзаря – безсмертний, як і сам народ, що породив його. Вічно нетлінна творчість геніального сина України жива подихом життя, биттям гарячого людського серця. Безсмертна могутня сила його таланту, проникливість і глибина його думки, мужність і ніжність його лірики, гострота і пристрасність його слова, мужність і пісенність його віршів, самовіддана любов його до своєї Батьківщини, до свого народу.

Тарас Шевченко залишив духовний заповіт усьому народові побудувати вільну, незалежну державу. Мине багато років, доки збудуться пророчі слова поета. Але в тому, що зараз Україна – незалежна, вільна, визнана в усьому світі країна, «без мужика й пана» – велика заслуга й геніального сина Т.Шевченка. І у великій братній сім'ї ми тебе не забули, Тарасе!

ЗАЙКО КАТЕРИНА

*учениця 10 класу Мелітопольського НВК № 16,
учасник міського етапу Всеукраїнського літературного
конкурсу «Розкрилля душі»*

НАЙЛІПШИЙ СПІВРОЗМОВНИК МОЛОДІ (твір)

Тарас Григорович Шевченко — великий поет, геній українського народу. Поет зробив неоціненний вклад у духовну скарбницю людства. У своїй творчості митець сягнув світового рівня. Тарас Шевченко народився кріпаком, тож йому, як нікому, були близькі й зрозумілі страждання бідноти. А тому все своє життя поет присвятив служінню ідеї національного та соціального визволення трудящих.

Тарас Григорович Шевченко... Без його імені не можна уявити нашої літератури, нашої культури, нашої країни. Його творчість невмируща. Життя Кобзаря можна вважати справжнім подвигом у мистецтві, бо він віддав усі свої сили, щоб врятувати український народ, українську культуру та відкрив перед ними шлях у майбутнє. З плином часу все більше переконуєшся, що поезії нашого Кобзаря — то одкровення, які він висловив на адресу минулих, сучасних і прийдешніх поколінь українців. І не одне покоління українців вимірює своє життя іменем і творчістю Кобзаря.

Тарас Шевченко – це легенда і гордість нашої країни. Відомий у всьому світі, він залишався вірним своїй батьківщині-Україні. Ним пишається багато

людей. Для мене твори Шевченка неоціненний скарб. Вони дуже повчальні. Немає такого вірша чи оповідання, які б мені не сподобалися. Вони навчають нас жити, не робити погані вчинки у майбутньому. Ця людина, яка зробила дуже багато, щоб Україна була вільною, незалежною.

Його твори актуальні і в наш час. Він закликав до відродження української культури, духовності та моралі. Коли ми читаємо його вірші, то відчуваємо його любов та переживання. У його віршах – частинка його душі.

Він дуже любив Україну, але не кріпацьку. Попри всі перешкоди, він боровся і ніколи не опускав рук. Тараса Шевченка знає кожна дитина. Його вірші супроводжують нас протягом цілого життя. Його ім'я асоціюється в мене з дивовижною жагою до свободи та бажанням творити для рідного краю. Біографія Шевченка сповнена і трагічними фактами, і несподіваними поворотами. Він жив у важкий час кріпацтва, але це не завадило йому залишатися доброю, чесною і справедливою людиною. Тарас Шевченко прожив коротке життя, але встиг багато чого зробити для нащадків.

Сьогодні Шевченко – дуже актуальний і сучасний співрозмовник для молоді. Наче до теперішніх юнаків і дівчат звертався він, закликаючи до пізнання історичних коренів, моральних естетичних криниць життя. А який же вагомий вклад Шевченка у нашу культуру! Тільки чую прізвище Шевченка, то одразу мене охоплює почуття чогось неймовірного.

Т. Г. Шевченко — це вічний вогонь, що ніколи не згасне в серцях народу. Творчість Т. Г. Шевченка — це святиня, якою дорожить і пишається український народ. Ми, нащадки великого Кобзаря, будемо завжди берегти у своєму серці той вогник любові до Вітчизни, який запалив поет своїми безсмертними творами. Ім'я Тараса Шевченка відоме всьому світові. Особливо воно близьке нам, українцям. Великий Кобзар, на мою думку, став Кобзарем тому, що не лише оспівував у своїх творах величний та героїчний дух українців різних часів, показував красу природи засобами слова, передавав звуки поетичними образами, а й виховував власним життєвим прикладом. Не залишався байдужим до долі свого народу, бо й сам був кріпаком і, як ніхто інший, розумів труднощі буття поневоленої людини.

Для багатьох поколінь українців Тарас Шевченко – порадник і провідник у цьому швидкоплинному світі. І хоча писав два століття назад, проблеми, які він порушував у своїх творах, актуальні і сьогодні.

До Кобзаря звертаються багато поетів сучасності. Адже він писав відверто та щиро, проживав кожне слово своєї поезії, плакав та сміявся. У моєму житті Тарас Шевченко – це взірець, до якого потрібно прагнути. Адже досягнути його поетичної майстерності не може ніхто. Та й на прикладі життя поета можна показати, хто такий справжній патріот своєї Батьківщини. А «Кобзар» – це статут і закон для всіх українців.

Безсмертне ім'я Тараса Шевченка та його твори – ось уже двісті років живуть у серцях народу, в його мріях і сподіваннях, пробуджуючи щирі й благородні почуття. Поет вийшов з народу, бачив його тяжке життя, гіркі сльози. Ці сльози сповнювали серце письменника ненавистю до гнобителів.

Разом з тим, він безмежно любив свою Батьківщину, свою Україну, любив її народ і, дивлячись на страждання, не міг мовчати. Все життя Тараса – це боротьба за кращу долю. Як кажуть багато джерел: " В Україні було два генія – пісня і вірші Шевченка". Не можу не погодитись з такою думкою. Тарас Шевченко не вийде з рядів найвідоміших українців усього часу.

Отже, Тарас Шевченко – це втілення сили духу, мужності. Коли кожен українець буде прагнути до висоти його думок і ідей, то буде й щасливою, вільною Україна...

Т. Г. Шевченко — це вічний вогонь, що ніколи не згасне в серцях народу. Творчість Т. Г. Шевченка — це святиня, якою дорожить і гордиться український народ. Ми, нащадки, будемо завжди берегти у своєму серці той вогник любові до Вітчизни, який запалив поет своїми безсмертними творами. Вічна слава Великому Синові України – Тарасові Шевченку!

ПРОВІСНИК ДОЛІ УКРАЇНИ

(дослідження)

ШЕВЧЕНКО

В ОБ'ЄКТИВІ ФОТОКАМЕРИ

*О.М. ЧЕНЦОВ,
директор МАН
учнівської молоді*

Творчу спадщину Великого Кобзаря вивчають у школах і вузах, щорічно вшановують роковини письменника і поета. А фотохудожник і громадський діяч з Луцька Руслан Теліпський ось уже десять років подорожує від Шевченка до Шевченка, колекціонуючи світлинами пам'ятників Т. Шевченку по всьому світу.

Побував він і в нашому місті, сфотографувавши пам'ятник на площі Перемоги, на подвір'ї ТДАТУ та в парку ім. М. Горького.

Вихованці МАН учнівської молоді секції мистецтвознавства розпочали досліджувати фотошевченкіану Руслана Теліпського два роки поспіль. Більше року підтримувався дистанційний зв'язок і переписка через соціальні мережі. Фотограф подарував МАН учнівської молоді 30 світлин – пам'ятники Кобзареві у тридцяти містах України. Рада літературного музею Т. Шевченка МАН учнівської молоді та екскурсоводи музею оформили нову експозицію «Фотошевченкіана Руслана Теліпського», з якою мешканці міста зможуть ознайомитись у березні місяці, під час проведення шевченківського тижня. Руслан Теліпський відзначив, що Кобзареві у місті приділено чимало уваги. За висловом шевченкознавця, на міста він дивиться через призму монументальної скульптури, адже вона є відображенням його культури. У першу чергу його цікавить наявність різних пам'ятників, їхній вигляд, адже відношення до архітектурних споруд визначається перш за все позицією суспільства до минулого, історії нашого народу. Скульптури, на його думку, надають місту шарму, саме вони можуть розповісти про характер людей, які проживають у ньому. Улюбленим містом в Україні Руслан називає Львів, а в Європі – Люблін, Мадрид і Севілью. Шевченкознавець переконаний, що одна людина багато чого може досягти, якщо почне із себе.

У колекції Руслана Теліпського біля тисячі світлин з меморіальним зображенням Шевченка. Усі ці пам'ятники лучанин сфотографував особисто у всіх куточках України і в десяти країнах Європи, Азії, Америки. До 200-ліття від дня народження Кобзаря ентузіаст планує провести фотовиставки та інші патріотичні заходи за кордоном. Руслан не лише фотографує монументи і організовує фотовиставки, але й допомагає в установці монументів. Так у 2009 році він був членом оргкомітету з установки пам'ятника Т. Шевченку в Отаві, нині допомагає Ризі, надає консультації і поради іншим комітетам – із Дубно, Загреба і Запоріжжя. У 2008 році активіст організував піше паломництво з Луцька до Канева шевченківськими місцями. «Тарасів дороговказ» він планує здійснити і в 2014 році. У Рік Шевченка мріє видати велику книгу «Монументальна Шевченкіана Руслана Теліпського», в яку ввійде інформація і про мелітопольські монументи. Щоб більше пам'ятників ввійшло у книгу, Руслан два тижні подорожував півднем України. Його шлях проліг через Запорізьку область у Херсонщину і Миколаїв. До обласного центра Енергодара добирався громадським транспортом, а до Великої Білозерки, Михайлівки, с. Лукашеве і м. Мелітополя – автостопом. Зазвичай, це найпоширеніший його спосіб подорожі. Спілкуючись зі мною протягом двох днів, Руслан Теліпський покладає надію ще раз зустрітись з громадськістю міста восени, провести фотовиставку в Краєзнавчому музеї. І в цьому неабияку роль зіграла МАН учнівської молоді, яка першою почала вшановувати Кобзаря і пропагувати Шевченкіану Мелітополя, включаючи фотомонументальну шевченкіану унікального громадського діяча із Луцька – Руслана Теліпського.

МАМЄДОВА АЛЬБІНА

*учениця 11 класу Мелітопольської ЗОШ № 6,
переможець Всеукраїнського літературного конкурсу
«Розкрилля душі»*

*Науковий керівник: Курманська В. А.,
Заслужений учитель України*

РОЗДУМИ Т.ШЕВЧЕНКА ПРО ДОЛЮ УКРАЇНИ В ЙОГО ЩОДЕННИКУ (1857-1858 РР.)

Актуальність теми дослідження. Тарас Шевченко – національний поет українського народу, тому кожен українець має свого Шевченка. Чим глибше занурюєшся у світ його поезій, записи щоденника та подробиці життя, тим більше починаєш розуміти невичерпність цього феномену нашої історії та культури. Т.Шевченко давно вже існує у двох паралельних вимірах: як реальна особа і як згусток українського духу, матеріалізоване втілення національного пророка та духовного воїна, поставленого небесними силами на варті наших душ. Творча спадщина Т.Г.Шевченка напередодні 200-ліття від дня його народження є об'єктом пильної зацікавленості багатьох дослідників.

Обравши предметом дослідження роздуми Т.Шевченка про Україну у «Щоденнику», ми виходили з того, що у другій половині ХХ століття українське літературознавство мало вже за об'єкт вивчення особливості мови Журналу (І.Молдаван, Е.Бобер, А.Тростогон, С.Тоцька, Т.Космеда), естетику Шевченка (Н.Крутікова), історичний (ідеологічний) аспект твору (М.Могилянський, В.Нємченко, В.Русанівський), «Щоденник» як біографічне джерело (С.Єфремов, Є.Шабліовський, Б.Челишев, Ж.Ляхова, М.Саппа). Є праці з теоретичних питань щодо проблем жанру щоденника (А.Бочаров, О.Галич, Л.Гіндзбург, Д.Затонський, Н.Левковська). У процесі розгляду аспекту творчо-психологічної функціональності Журналу задіяні класичні теорії зарубіжних дослідників (З.Фрейда, К.Юнга, К.Леві-Стросса), проте, номінована тема спричинила труднощі у дослідженні роздумів поета про долю України у його автобіографічному творі «Щоденник». Тож актуальність дослідження зумовлена потребою з'ясувати ці важливі питання.

Мета роботи полягає у висвітленні роздумів Шевченка про долю України у «Щоденнику».

Реалізувавши поставлену мету і завдання в роботі, дійшли **висновків**, що творча спадщина Т.Г.Шевченка невичерпна і нескінченна, а сам поет

волею історії ототожнених з Україною, продовжується нею, вбираючи новий досвід народу, відзиваючись на його нові болі й думи. Шевченків ідеал – Україна великої сім'ї, вольної, нової. Україну він любив, за Україну стояв, за Україну себе віддав. Образ України-неньки – це найсвітліший, найбільший діамант у його публіцистичній спадщині. Під час висвітлення причин появи «Щоденника» Т.Шевченка встановлено, що цей твір – документ великого історико-літературного й художнього значення, визначний етап у розвитку щоденникового жанру, універсальне джерело для майбутніх досліджень, підсумок думок і сподівань, суспільно-політичних оцінок і мистецького кредо поета; це видатне історико-літературне явище, живий голос Шевченка, психологічний портрет митця і людини. У «Щоденнику» Т.Шевченка – гострий розум, тонкі почуття, яскрава уява, глибока ерудиція, філософські висновки і блискучий стиль мови.

Головними причинами появи «Щоденника» Т.Шевченка є: загальмоване повернення із заслання, глибока душевна рана десятилітнього ув'язнення, невтішного минулого; останні тижні перебування Шевченка у Ново-Петровському укріпленні, побачене і пережите у третьому відділі каземату, вболівання за долю України і її народу. Для розкриття цього питання ми перш за все перечитали листи віце-президента Академії мистецтв графа Ф.Толстого і його дружини А.Толстої, листи друзів: Броніслава Залеського, Я.Г.Кухаренка, М.Лазаревського, вивчили його епістолярну спадщину. Основна мета автобіографічного документа – це осмислення десятилітнього примарного життя в неволі, це вихід наболілих думок для близьких друзів і самого себе, це місце поета у вільному, творчому, очікуваному житті. «Щоденник» Т.Шевченка – це правдивий біографічний документ, відвертий у своїх зізнаннях і характеристиках, точний і безпосередній. Досліджуючи образ України, роздуми про неї Т.Шевченка у «Щоденнику», ми визначили Україну ліричну та Україну історичну.

Перша частина «Щоденника» Кобзаря – це ліричні спогади поетової туги за Україною, у звертаннях до неї, в описах її природи. Тут ми знаходимо записи улюблених пісень Т.Шевченка, російських і українських віршів, власні поезії і чернетки власних листів, записи друзів і знайомих, його ескізи, російські і українські приповідки, незліченні ідіоматичні звороти, короткі цитати і алюзії до інших текстів. На нашу думку, ліричними є спогади Т.Шевченка про Україну, гайдамаків, коли він милується шедеврами К.Брюллова: *«Передо мной расстилалась степь, усеянная курганами. Передо мной красовалась моя прекрасная, моя бедная Украина, во всей непорочной меланхолической красоте своей»* [3, с. 36]. Епітетами *«прекрасная»*, *«бедная»*, *«непорочная»*, *«меланхолическая»* поет зображує рідний край. Привертає увагу в

«Щоденнику» фейлетон про українського поета Олександра Афанасьєва-Чужбинського, в якому комічного ефекту досягнуто завдяки гумору; гумористичне оповідання про невдалий пікнік з приятелем Фіалковським, в яке вмонтоване обрамлення – портрет Андрія Обеременка. Обрамовані тексти надають «Щоденнику» лагідний, злегка іронічний тон, який «задає тон» цілому тесту.

Ліризм «Щоденника» підкреслюють і народні прислів'я та приказки: *«И его бедного драли, як Сидорову козу»* [3, с. 95], *«Та не спиться, матері його ковинька»* [3, с. 95], *«Не хвалися, идучи на рать, / А хвалися, идучи с рати...»* [3, с. 122], *«За двумя зайцами погонишься – ни одного не поймаешь»* [3, с. 132]. Слід згадати і українські пісні, які є вставними текстами у цій «строкатій книзі». Т.Шевченко сам співав і захоплювався співом своїх друзів. Любив тихої чаруючої ночі наспівувати: *«Та нема в світі гірш нікому, / як сіромі молодому...»* [3, с. 80]. Згадуючи нашу славу-преславу Савур-Могилу, співав: *«У степу могила / З вітром говорила. / Повій, вітре буйнесенький, / щоб я не чорніла»* [3, с. 83]. У Новопетровському укріпленні Шевченко познайомився із земляком з-під Києва Андрієм Обеременком, квасником і хлібопекарем. Виявилось, що вони найближчі земляки, любив слухати його спів і сам допомагав: *«Іде багач, іде дукач, / П'ян шатається, / Над бідною голотою насміхається: Один веде за чуприну, / Другий з тила б'є: / Не йди туди, вражий сину, / Де голода н'є»* [3, с. 80]. Бувало, співав улюблену гайдамацьку пісню *«Ой, поїзджас по Україні та козаченько Швачка...»*, а потім непомітно починав іншу: *«Ой ізійди, зійди, ти зіронько, та вечірня...»* [3, с. 53].

А пісня рядового Скобелєва, земляка з Херсонської губернії, *«Тече річка невеличка / З вишневого саду...»* [3, с. 46] переносила Шевченка на берег Дніпра, на волю, на милу батьківщину. Шевченко називає його «певуньей-птицей из Украины» [3, с. 47], адже саме він нагадував йому «мою бедную родину» [3, с. 48]. Навіть у сновидіннях приєднувався до співів своїх земляків Лазаревського і Левицького, які грали на скрипці та співали малоросійські пісні: *«У степу могила з вітром говорила...»* [3, с. 67]. Не встигали доспівати, як починали іншу про «Петруся»: *«Люблю, мамо, Петруся, / Поговору боюся»*, пригадував рядки про щасливого, білолицього Гриця [3, с. 67]. Характерною особливістю «Щоденника» є поєднання ліричних і гумористичних компонентів, де домінують іронія і сарказм; творчого потенціалу «сонної фантазії», що є підсвідомим станом буття поета, емоційною проекцією нездійсненого в житті.

Щодо історичної України варто зазначити, що Т.Шевченко бачить Україну в постійній боротьбі за свободу, у героїзмі, проявленого народом під

час захисту рідної землі, у минулому України, її визвольній боротьбі, подає десакралізацію священного воїнського стану, досвід солдатчини, відчутної поетом; стан казенного воїнства та його гуманістичне оскарження. Із «Щоденника» яскраво видно приязне ставлення Шевченка до своїх любих земляків, до видатних письменників, сучасників-українців. У захваті був від народних оповідань Марко Вовчок, єдиної української письменниці застійного періоду в літературі 1847-1857 років, радів новим історичним працям Куліша і Костомарова, був утішений тим, що його друзі не втратили творчої сили, не занепали духом, а покладали надії на піднесення всього українського життя; дав високу оцінку науковій об'єктивності Костомарова, його зваженому критицизму в оцінці історичних постатей та явищ; прихильно ставився до земляків-українців, вихованців Київського університету, його давнього знайомого Олександра Сапожникова; співвітчизників, що активізували свої зусилля і полегшили його долю на засланні – віце-президента Академії мистецтв графа Толстого та його дружину А.Толстую.

Отже, можна зробити загальний **висновок**: Шевченкова Україна у «Щоденнику» – водночас глибоко-лірична і соціально-викривальна, історико-конкретна і гранично узагальнена; це видатне історико-літературне явище, живий голос Генія України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Момот Н. Шевченків Щоденник: жанрова гетерогенність як стратегія тексту// Слово і час. – 2005. – № 3. – С. 20-28
2. Шевченко Т. Собрание сочинений: В 4 т. – М.: Правда, 1977. – Т. 4. – 366 с.
3. Шевченко Т. Собрание сочинений: В 5 т. – М.: ОГИЗ, 1949. – Т. 5. – 333 с.
4. Шевченко Т. Повне зібрання творів: У 12 т. Щоденник. Автобіографія. Статті. Археологічні нотатки, «Букварь южнорусский». Записи народної творчості. – К.: Наукова думка, 2001. – Т. 5. – 496 с.

СУЛТАНОВА ОЛЬГА

*учениця 9 класу Мелітопольської СШ № 25,
переможець Всеукраїнського літературного
конкурсу «Розкрилля душі»*

*Науковий керівник: Меркулова О.С.,
заввідділом МАН*

ЕПІТЕТИ З НАЦІОНАЛЬНОЮ КОНОТАЦІЄЮ В «ЖУРНАЛІ» ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Актуальність теми дослідження визначена, перш за все, 200-ою річницею від дня народження Тараса Шевченка, основоположника сучасної української літературної мови. По-друге, лінгвістична українська шевченкіана, хоч і має усталені наукові традиції і чималі напрацювання, потребує подальшої копіткої роботи. Спектр лінгвістичних проблем, дотичних до діяльності Т. Шевченка, дуже великий. Аналізуючи кваліфікацію окремих мовних явищ, треба констатувати, що найчастіше дослідники звертаються до лексичного матеріалу Шевченкових текстів: А. Деркач (слов'янізми), В. Ващенко (народнообразні слова), О.Дубонос (науково-технічна лексика), С. Єрмоленко (народнописане слово), Л. Масенко (оніми), А. Мойсієнко (народне слово), В. Чабаненко (антропоніми), М. Фененко (топоніми) тощо.

Грунтовне дослідження епітетів поетичної мови Т. Шевченка знаходимо у В. Ващенко [1], Л. Підкамінної [4], Н. Сидяченко [5]. Проте епістолярна спадщина вивчена не достатньо. Особливої уваги, на нашу думку, заслуговує мова «Журналу» Т. Шевченка, оскільки літературний щоденник як різновид документальної творчості виконує роль «дзеркала доби»: розкриває культурно-історичні події епохи, перебуває в самому центрі подій, намагається їх аналізувати та інтерпретувати. Інтимність же щоденника як жанру дає змогу стверджувати, що «Журнал» подає “надзвичайно влучний автопортрет поета і людини” [3], і водночас є ключем до творчості Шевченка.

З усіх засобів художньої мови епітет, на думку багатьох дослідників, найповніше характеризує стиль письменника, найкраще визначає його симпатії та антипатії, прагнення, його ідейно-естетичні погляди, адже саме епітет несе в собі концентрований зміст мистецької думки, саме за допомогою епітета автор підкреслює характерну рису, індивідуальну властивість предмета, поняття, явища. Епітетизація мовної дійсності проходить через призму світосприйняття письменника, віддзеркалює його

почуття, за допомогою художніх означень автор проектує свою образну модель світу.

У сучасній лінгвістиці немає узгодженості щодо визначення епітета, його призначення в мові. Погоджуємось з визначенням О. Волковинського, який пропонує за традиційно вживаним терміном «епітет» варто вбачати наявність «епітетної структури – ситуативно-оказіонального поєднання означення та означуваного, що завдяки дуальній організації приводить до художнього взаємозбагачення поняття та його прикмети» [2, с. 272].

Дослідження «Журналу» Т. Шевченка виявило лексико-семантичне поле епітетних структур, маркованих національною конотацією: близько 370 слововживань. Тема України – наскрізна у творчості Т. Г. Шевченка. Більше 45 % епітетних структур, виявлених у «Щоденнику», фіксують українську конотацію: епітети з прямим називанням національної ознаки (5%): *українська пісня, українська мова, українська свитка*; епітети-деривати, утворені від топонімів (7 %): *київський земляк, козак Луганський*; епітети, пов'язані з українським суспільно-політичним життям (3,8 %): *гайдамацькі пісні, православна громада*; присвійні епітети (29,3 %): *наша Савур-могила, своя рідна хата*.

Для мови Т. Шевченка українська семантика постає не стільки як засіб вираження національної ідентифікації, скільки як фактор психоемоційного стану, якісної характеристики людини.

Проблема статусу української мови в тогочасній дійсності – одна з провідних у «Журналі» Кобзаря. Володіння забороненою мовою метафоризується до оцінки особистих характеристик людини: «*Никитенко перетворився в звичайного собі привітного дідка, який в розмові не уникає навіть українських висловів*» [6, с. 120]. Туга за українським словом великою мірою виписана в епітетних структурах з означенням *рідний*: «*...серцю милі рідні звуки*» [6, с. 23], «*Я затремтів, почувши його чисту, непопсовану, рідну вимову*» [6, с. 43].

Відтопонімні епітети характеризують національну приналежність людини опосередковано. У Т. Шевченка прямі, стилістично нейтральні назви територіальних одиниць стають метафорою внутрішньо-чуттєвої авторської оцінки: «*На мій запит Андрій відповів, що він губернії київської, повіту звинигородського... Одне слово, виявилось, що ми найближчі земляки*» [6, с. 43].

Мало використовує Т. Шевченко в епітетних структурах суспільно-політичних номінацій. Поодинокі національні конотації знаходимо в словосполученнях *гайдамацькі, бурлацькі пісні, кошовий батько Кухаренко*.

Особливої емоційності набувають у тексті присвійні займенники *мій*,

наш, що дозволяють простежити власну поетову самоідентифікацію, причетність його до українського народу, явищ українського життя: моя рідна задушевна пісня, моя рідна чорноземна грязюка, наш прекрасний край, наш безталанний народ, наша історична література.

Дослідження епітетних структур з неукраїнським компонентом дозволило виокремити дві мікрогрупи: епітети з прямим називання національної ознаки (6,7 %): *російський салдат, німецька пекарня, французька мова* тощо; епітети-деривати, утворені від топонімів (27 %): *московський генерал, тобольський друг, сарептська крамниця*. Відтопонімні епітети з неукраїнською конотацією групуються відповідно до місця, де Т. Шевченко перебував під час написання «Журналу»: *Новопетровська зала, саратівська пасажирка, волзьке пароплавство, нижньгородські церкви* тощо.

Епітет *московський* у тексті «Журналу» вживається безвідносно до географії перебування Т. Шевченка. Поет часто розмірковує над роллю Москви як центру імперії. Врешті, епітет гіперболізується до означення *російський* і протиставляється українському: «**Московське** село це, як висловився Гоголь, навалені купи сірих колод із чорними дірами замість вікон... На Україні зовсім не те» [6, с. 29]. Т. Шевченко виокремлює таким чином український позитивний світ серед імперського хаосу.

Епітетні структури з прямим називанням ознаки в мікрополі неукраїнських конотацій вживаються на означення таких дистрибутивів, як *мова, вірш, журнали, хрестоматія* тощо. На відміну від епітета *український*, російською конотацією позначено більше суспільно-політичної лексики, при чому такі дистрибути втілюють переважно негативну оцінку, або ж є засобом протиставлення: «*Білий з чорними бровами, свіжий і на диво гарний дідусь із прекрасними манерами, що й тіні не нагадували **російського** купця*» [6, с. 54]. Російською семантикою епітетних структур у «Журналі» марковано в цілому 33,7 % від загальної кількості проаналізованого матеріалу.

Прямі описові національні номінації не обмежуються лише російською семантикою. Епітети з семантикою народів-меншин Російської імперії становить у тексті 6 %. Т. Шевченко вписує в «Щоденник» побачене під час подорожі, додатково характеризуючи його конотаціями, вираженими як супровідними епітетами, так і стилістично маркованими дистрибутами: *смердюча киргизька кибитка, татарський візочок, татарська халупа..* Епітет татарський стає не просто засобом етнічної ідентифікації, а й метафорою дикунства: «*Дико! По-татарському дико!*» [6, с. 68], «*...нашого темного напівтатарського купецтва*» [6, с. 12].

Негативної семантики Т. Шевченко надає епітетам з німецькою (5,2 %)

та іншими «європейськими» (7 %) конотаціями, особливо коли вони характеризують погляди поета на проблеми краси і мистецтва: «*Я не хотів би, щоб мої майбутні естампи були подібні до **паризького** естампу акватінта з картини "Останній день Помпеї". Незграбний, гідкий естамп!*» [6, с. 24]; «*Він так само вірить у позбавлену життя красу **німецького** кволого й довготелесого ідеалу*» [6, с. 24]; «***візантійська** потвора*» [6, с. 100]. Заперечення мистецьких ідеалів, негативну емоційну оцінку Т. Шевченко висловлює за допомогою «східних» означень (3 %): «*Нерукотворний потворний образ, якого копія мене колись перелякала в церкві св. Юрія. Оригінал цієї **індійської** бридоти знаходиться в соборі і має славу, як старовина*» [6, с. 100], «*Брак усякої гармонії і ані тіні краси. Доки ж буде тягнутися ця **японська** комедія?*» [44, с. 108].

Отже, епітети з неукраїнською конотацією репрезентують негативні внутрішньо-чуттєві оцінки Т. Шевченка, створюючи асоціативне втілення світоглядної моделі поета: опозиції українського і чужоземного.

Під час аналізу в напрямку від часто означуваного дистрибута до його епітетного пояснення в тексті «Щоденника» виявлено семну рекуренцію. Наскрізним у тексті є словосполучення *рідний край*, що характеризується епітетами *мій, наш, любий, прекрасний, бідний, убогий*: «*все, чим тільки життя красне: родина, **рідний край**, свобода*» [6, с. 3]; «*...вдихнути у змучені груди живу повітря нашого прекрасного, нашого любого **рідного** краю!*» [6, с. 43].

Емоційно-експресивна акцентуація українського характеру Кобзаря відбувається за допомогою лексико-семантичного мікрополя епітетів, що об'єднуються навколо іменника **пісня**: *українська, наша, рідна, вільна, бурлацька, гайдамацька, донська, задушевна, солодка, сердечна, улюблена моя, чарівна, чарівлива, чудова, щира, меланхолійна, тужлива, журлива, старовинна*. Але яка б не була пісня, вона завжди – українська, приносить поету естетичну насолоду: «*Я забув, що я в казармі, слухаючи цієї **чарівливої пісні***» [6, с. 23]; «*Вона, люба, цілий вечір мені співала **наших рідних, задушевних пісень**. І співала так сердечно прекрасно, що я уявив себе на берегах широкого Дніпра. **Чудові пісні!***» [6, с. 107].

Наскрізню українську конотацію створюють епітетні структури з дистрибутом *земляк*, що може поєднуватись з відтопонімними (*астраханські земляки-друзі, **чернігівський** земляк, якийсь **київський** земляк*); присвійними означеннями (*мій земляк із Херсонської губернії, **наші** земляки та землячки, **мої** земляки*). Такі епітетні структури перебувають не самотійно, у контексті набуваючи оцінно-розрізнявальної семантики: «*щирого, самотнього земляка свого*» [6, с. 17], «*любив як земляка і як чесну людину*» [6, с. 22],

«*трохи чи не земляк мій*» [6, с. 33], «*близький мій земляк*» [6, с. 40], «*мій давній незабутий, хоч з очей згублений, знайомий і щирий земляк*» [6, с. 110]; «*справжня моя землячка*» [6, с. 113].

Комплекс таких епітетних структур створює у тексті певний малюнок, що характеризує емоційно-оцінні й естетичні орієнтири Т. Шевченка (*український, рідний, земляк, пісня*). Епітет виступає композиційним фактором тексту, моделює загальну художню картину світу митця

Отже, епітет – один з основних засобів моделювання мовної картини світу Т. Шевченка, є своєрідним естетичним «квантом» інформації, що забезпечує функціональну цілісність тексту, багаторівневі семантичні зв'язки між його елементами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ващенко В. Епітети поетичної мови Т.Г.Шевченка: Словник-показчик.– Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетровського держ. ун-ту, 1982. – 84 с.
2. Волковинський О. Епітет як носій та елемент стилю // Вісник львівського університету. – 2013. – Вип. 21. – С. 272-277.
3. Єфремов С. Літературний автопортрет Шевченка // Шевченко Т. Повне зібрання творів. – К.: Вид-во УАН, 1927. – Т. 4: Щоденні записки: журнал. – С. 13.
4. Підкамінна Л. Традиційні епітети в художній інтерпретації Т. Г. Шевченка // Тарас Шевченко і народна культура: збірник праць міжнародної (35-ї) наукової шевченківської конференції 20-22 квітня 2004 року : 190-річчю з дня народження Т. Г. Шевченка присвячується. Кн. 1. – Черкаси: Брама-Україна, 2004. – С. 43-49.
5. Сидяченко Н. Про що розповідає прислівниковий епітет Т. Г. Шевченка // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine37-12.pdf>
6. Шевченко Т. Журнал / Переклад: Л. Білецький. – [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://chtyvo.org.ua/authors/Shevchenko/Zhurnal/>

ЧЕТВЕРТАК АНАСТАСІЯ

*учениця 11 класу Мелітопольської гімназії № 9,
переможець міського етапу Всеукраїнського
літературного конкурсу «Розкрилля душі»*

*Науковий керівник: Курманська В. А.,
Заслужений учитель України*

ШЕВЧЕНКІАНА ІВАНА МАРЧУКА

Актуальність теми дослідження. Сьогодні Іван Марчук – один із геніїв сучасності, народний художник України, лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка. Він єдиний українець, який внесений у світовий список геніїв сучасності. Міжнародна академія сучасного мистецтва у Римі прийняла Івана Марчука у «Золоту гільдію» і обрала почесним членом наукової ради академії. Це перший в історії випадок визнання українського художника інституцією такого високого рівня. Поряд з відомими циклами його полотен: «Голос моєї душі», «Пейзаж», «Натюрморт», «Нові експресії», «Біла планета», «Портрети», «Кольорові прелюдії», «Цвітіння» є цикл «Шевченкіана». На думку Івана Марчука, якби Т.Шевченко написав «Садок вишневий коло хати», що є перлиною його творчості, то вже й тоді його можна було б назвати геніальним поетом. Ці незабутні спогади дитинства проросли згодом, у вже зрілого Івана Марчука, його Шевченкіаною та серією блискучих нічних пейзажів.

Про Івана Марчука написано багато, але про таємницю його творчості сказано дуже мало. Мистецька спадщина Івана Марчука ще далеко не розкрита і не відома широкому загалу, а цикл «Шевченкіана» вимагає окремого поглибленого розгляду у зв'язку з відзначенням 200-річчя від дня народження Кобзаря. Заявлена тема дослідження актуальна і своєчасна.

Мета роботи полягає у висвітленні й популяризації полотен Івана Марчука циклу «Шевченкіана» та особливостей трактування й ілюстрування художником України «Кобзаря» Т.Шевченка.

Об'єктом дослідження є цикл полотен Івана Марчука «Шевченкіана».

Предметом – ілюстрації І.Марчука до «Кобзаря» Т.Шевченка та особливості полотен циклу «Шевченкіана».

Реалізуювши поставлену мету і завдання в роботі, дійшли **висновків**, що Іван Марчук – знакова постать українського образотворчого мистецтва, один із геніїв сучасності, народний художник України, лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка, єдиний українець, внесений у світовий список геніїв сучасності, почесний член наукової ради Міжнародної академії сучасного мистецтва в Римі. Імпровізація, медитація, глибоке замислення і споглядання, пльонтанізм – головні риси його неповторної манери творчості. Мистецький доробок Івана Марчука – понад дві тисячі шедеврів десяти різних художніх стилів. Під час вивчення паралелей життя Івана Марчука і

Тараса Шевченка встановлено, що обидва вони вийшли з глибинки українського села; рано почали малювати; спочатку перемальовували портрети письменників з підручників; обидва без протекцій, завдяки лише вродженому талантові і титанічній праці, досягли найвищих мистецьких вершин; обидва легко закохувались у молодих дівчат; обидва обожнювали жінок, обидва прожили самотниками, обидва писали автопортрети, обидва стали Геніями України.

Висвітлюючи цикл полотен Івана Марчука, присвячених Шевченку, робимо висновок, що «Шевченкіана» митця – це сорок два твори із ста задуманих, це Шевченків «Кобзар» 1994 року, проілюстрований Іваном Марчуком і пошанований Національною премією України імені Т.Г.Шевченка. Характерною особливістю ілюстрування «Кобзаря» Шевченка є те, що художник намагався передати не історичні та етнографічні деталі поетичних рядків поета, а напругу слова шевченківського «Кобзаря», багатющого на палітру емоційних струсів і духовних поривань. Щодо образності ілюстрування, то роботи Івана Марчука органічно влітаються у канву шевченківських текстів, створюючи з ними зовсім нову – вищу якість. Своєрідністю трактування «Кобзаря» Шевченка Іваном Марчуком є те, що І.Марчук показав нам свого Шевченка, що «Кобзар» – не книга, а плоть нашої землі. Іван Марчук змушує нас іншими очима прочитати Шевченка, наново осмислити і в собі зміцнити його філософський дух.

З огляду ж на класичні підходи до книжкової ілюстрації відзначаємо у Шевченкіані Івана Марчука максимальну органічність зображення і тексту як художньо-графічних структур. Основу циклу «Шевченкіана» становить образ Шевченка, якому присвячено сім творів (із сорока двох). Портрет поета що ілюструє останній його вірш «Чи не покинуть нам,небого...» винесено на обкладинку «Кобзаря» (1994 року). Марчукові вдалося створити образ Шевченка надзвичайної психологічної концентрації та глибини, який концептуально перегукується з твором самого Шевченка – знаменитим «Автопортретом зі свічкою» (1860 р.). На двох інших полотнах Т.Шевченка зображено молодим, зосереджено задуманим, його образ розкривається у контексті циклу віршів, написаних у В'юнищі, де домінує екзистенційна тема – людської самотності у світі, пересиченому брехнею, заздрістю, підлістю та дволикістю. Його метод – критичний реалізм, а головна зброя – сатира. Шевченківський образ Сови, що з'являється у вірші «Три літа» – це символ туги і гніву. Полотна Івана Марчука «Шевченко у зажурі біля дерева», «Шевченко серед казахських степів», «Шевченко після десятилітнього заслання» зображують Шевченка як поета-мученика, поета-філософа, поета на порозі Вічності, просвітленого та очищеного від суєти гріховного світу.

Картина «Два Шевченка» – це спогади про дитинство, молодість. Образ Ворони – один з улюблених образів Івана Марчука. Ворона на полотнах художника – мовчазний свідок життя поета, символ мудрості. На полотнах «Гонта над убитими синами» (до поеми «Гайдамаки»), «Осліплений турками

козак Степан» (до вірша «Дума»), «Малий Тарас біля тину» (до вірша «І золотої й дорогої ») Іван Марчук використовує такі прийоми в побудові композиції: деформація пропорцій тіла людини, вертикальна багатоярусність побудови композиції та її умовна оповідальність. Ці прийоми вживає з метою психологічного акцентування персонажа.

Чотири ілюстрації Івана Марчука до «Марії» – це інтерпретування Євангельських подій. Тема материнства як у І. Марчука, так і у Т.Шевченка, проникнута найвищими почуттями. («Катерина», «Сон», «Сова», «Титарівна», «У нашій раї на Землі»).

«Шевченкіана» Івана Марчука – неперевершений зразок глибокого і пластичного, акцентовано-психологічного трактування Шевченківських образів, трактування Шевченка як поета мас, поета-бунтаря та пророка, без уваги на загальнолюдські, особистісно-екзистенційні мотиви його життя.

«Шевченкіана » Івана Марчука викликає великий інтерес не лише в Україні, а й в світі, навіть у тих країнах, де не можуть правильно вимовити прізвище Шевченка, бо в них немає для цього відповідних звуків та літер. Творчість Івана Марчука – це підтримка, дороговказ, це – рух на випередження для нашого багатостраждального народу ХХІ століття на рівні нових духовних часів і народів, це живий класик з глобальним світоглядом і українською душею. Кожен його твір – це незакінчене оповідання, це загадка, над якою варто замислитися.

Твори І.Марчука – метафорично-знакові, глибоко філософські – змушують замислитися над сенсом буття, над проблемами часу і простору, над незбагненими загадками краси та безцінним даром від Бога – життям людини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бушак С. Тернистий шлях Івана Марчука // Сучасність. – 2000. – № 2. – С.18-25
2. Бушак С. Іван Марчук: нескверними устами / І.С. Марчук: Альбом – каталог. – К.:ТОВ «Атлант ЮЕМСІ», 2004. – С.26-43
3. Забужко О. Феномен Івана Марчука // Свобода. – 1991. – 26 червня.
4. Марчук І. Альбом-каталог. – К.:ТОВ «Атлант ЮЕМСІ», 2004. – 519с.
5. Марчук И. Я ненасытный и хочу написать десять тысяч картин // Факты и комментарии. – 2000. – 2 сентября.
6. Марчук І. Тут – мій біль, і біль вселенський...// Столиця – 2000. – 23 вересня.

СИНЯ КАТЕРИНА

*учениця 9 класу Мелітопольської гімназії № 19,
переможець міського етапу Всеукраїнського літературного
конкурсу «Розкрилля душі»*

Науковий керівник: Курманова Г. В., вчитель Г № 19

ГАЙДАМАЧЧИНА В РЕЦЕПЦІЇ ПИСЬМЕННИКІВ ХІХ СТ.

Літературний спадок митців ХІХ ст. є невід'ємною часткою в дослідженні історії України, зокрема кривавої доби гайдамаччини. В умовах розбудови незалежної української держави твори про національно-визвольні повстання мають виняткове значення як націотворчий фактор.

Актуальність даного дослідження зумовлена тим, що історична правда в літературних творах ХІХ ст. майже не розглядалася крізь призму порівняльної методології.

Об'єктом дослідження є поема Т. Шевченка «Гайдамаки», драма М. Костомарова «Сава Чалий», трагедія І. Карпенка-Карого «Сава Чалий».

Предметом – з'ясування рівня авторської майстерності у відтворенні гайдамацького руху в українській літературі ХІХ ст.

Мета роботи полягає у визначенні особливостей художнього осягнення гайдамаччини у творчості митців ХІХ ст.

Реалізація мети передбачає поступове виконання таких **завдань**:

- визначити особливості розвитку української літератури в ХІХ ст.;
- дослідити літературно-критичні джерела, присвячені Коліївщині;
- проаналізувати твори письменників ХІХ ст. про гайдамацькі рухи;
- з'ясувати способи творчого осмислення історичних подій у літературних творах.

Методи дослідження: порівняльно-історичний, описовий, аналізу, синтезу, метод пошуку, повільного прочитання.

Наукова новизна одержаних результатів зумовлена спробою об'єктивного поцінування своєрідності відтворення історичних подій гайдамаччини в літературних творах ХІХ ст., з'ясуванні особливостей вияву художньої свідомості митців на різних етапах розвитку національної ідеї.

Особливо бентежила уяву письменників ХІХ ст. кривава смута минулого століття – Коліївщина. Українці, потерпаючи від національно-релігійного гніту, заявили про свої страждання протестом проти гнобителів

(поміщиків-поляків та євреїв). Звірство коліїв, що «по пеклу гуляють», яскраво зображує Т. Шевченко у своїх «Гайдамаках». Митець підкреслив, що жорстокість народу викликана надто вагомими причинами. Автор наголосив, що болісний, але неминучий вибір належало зробити українському громадянину у XVIII ст. кожного разу, коли він змушений був братися за зброю.

У творах про гайдамаччину окремо розглянуто явище ренегатства, яке стало джерелом породження народних зрадників. В українській драматургії, зокрема у М. Костомарова та І. Карпенка-Карого, перед нами постає образ Сави Чалого, трагічна смерть якого символізує долю перекинчика. Запроданство – великий гріх. Письменники, зображуючи картини суду над «грішниками», утверджували відданість та незламний патріотичний дух українців.

Безперечно, творчий спадок митців XIX ст. сприяв розвитку вітчизняної літератури у висвітленні суперечливих питань в історії України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонович В. Коротка історія козаччини. – К.: Україна, 2004. – 302 с.
2. Дзюба І. Тарас Шевченко. – К.: Видавничий дім «Альтернатива», 2005. – 704 с.
3. Мордовцев Д. Гайдамаччина: Історична монографія. – Дніпропетровськ: Січ, 2003. – 359 с.
4. Слоньовська О. Історична концепція «Гайдамаків» Т. Шевченка / О.Слоньовська // Дивослово. – 1997. – № 12. – С. 26-30.
5. Чижевський Д. Історія української літератури: Від початків до доби реалізму. – Тернопіль: Феміна, 1994. – 480 с.
6. Шевченко Т. Кобзар. – К.: Країна Мрій, 2006. – 424 с.

«ОБНІМІТЬСЯ Ж, БРАТИ МОЇ...»

***(твори Т. Шевченка мовами світу та
мовами національних меншин
Мелітополя)***

ГАПОНЕНКО КАТЕРИНА

Мелітопольська ЗОШ № 6

«Заповіт» Т. Шевченка англійською мовою

MY TESTAMENT

When I am dead, bury me
In my beloved Ukraine,
My tomb upon a grave mound high
Amid the spreading plain,
So that the fields, the boundless steppes,
The Dnieper's plunging shore
My eyes could see, my ears could hear
The mighty river roar.
When from Ukraine the Dnieper bears
Into the deep blue sea
The blood of foes ... then will I leave
These hills and fertile fields --
I'll leave them all and fly away
To the abode of God,
And then I'll pray But till that day
I nothing know of God.
Oh bury me, then rise ye up
And break your heavy chains
And water with the tyrants' blood
The freedom you have gained.
And in the great new family,
The family of the free,
With softly spoken, kindly word
Remember also me.

АДАМОВСЬКА ОЛЕНА

Мелітопольська ЗОШ № 15

«Заповіт» Т. Шевченка німецькою мовою

VERMÄCHTNIS

In ein Hügelgrab der Steppe,
wenn ich sterben werde,

senkt mich, Brüder, dass mich decke
 Ukrainererde,
 dass ich kann des Dnibr's Schnellen,
 seine Ufer schauen,
 dass ich höre, wie er rauschend
 strömt durch weite Auen!
 Wenn er aus der Ukraine
 Feindesblut wird tragen
 in das Meer, will den Fluren
 und den Höhn entsagen;
 will auf Flügeln des Gebetes
 auf zu Gott mich schwingen –
 ehe dies geschieht, – mag nimmer
 ich den Herrn lobsingen!
 Senkt ins Grab mich und erhebt euch,
 werft die Ketten nieder,
 tränkt mit bösem Feindesblute
 eure Freiheit wieder!
 Dann im freien Bruderkreise
 mögt ihr meiner denken,
 mögt ein liebes, stilles Wörtlein
 mir, oh Freunde, schenken!

КИРИЄНКО МАРІЯ

Мелітопольська ЗОШ № 6

«Заповіт» Т. Шевченка французькою мовою

TESTAMENT

Quand je serai mort mettez-moi
 Dans le tertre qui sert de tombe
 Au milieu de la plaine immenses,
 Dans mon Ukraine bien-aimée,
 Sur un tertre au milieu des steppes
 Pour que je voie les champs sans fin,
 Le Dniro et ses rives abruptes,
 Et que je l'entende mugir.

...

Vous, enterrez-moi, levez-vous,
Brisez enfin, brisez vos chaînes,
La liberté, arrosez-la
Avec le sang de l'ennemi!
Plus tard, dans la grande famille,
La famille libre et nouvelle,
N'oubliez pas de m'évoquer
Avec des mots doux et paisibles.

ОНИЩЕНКО ТАЇСІЯ

Мелітопольська гімназія № 19

«Заповіт» Т. Шевченка білоруською мовою

ЗАПАВЕДЗЬ

Як памру я, похавайце
На Ўкрайне мілай,
Сярод стэпу на кургане,
Дзе продкаў магіла:
Каб нязмеранае поле,
Дняпро і абрывы
Было відна, было чутна,
Як раве бурлівы!
Як пагоняць з Украіны
У сіняе мора
Кроў варожжу... Во тады я
І нівы і горы
Ўсё пакіну й да самога
Бога палунаю
Маліціся... А да тых пор
Бога я не знаю!
Пахавайце ды ўставайце,
Кайданы парвіце
І варожай злой крывёю
Волю акрапіце!
І мяне у сям'і вялікай,
Ў сям'і новай, вольнай,
Не забудзьце памянуці
Добрым ціхім словам.

САЛІМОВА ЛЕЙЛА

Мелітопольська ЗОШ № 8

«Заповіт» Т. Шевченка азербайджанською мовою

VƏSIYYƏT

Mən öləndə, məni basdırarsınız
Yüksək birtəpədə, bir dağ başında.
Elə bir yerdə ki, körünsün yalnız
O gözəl Ukrayna... Onun daşında,
Onun tarlasında, geniş çölündə,
Mən öləndən sonra, körüm nələr var!
Sevdiyim Dneprin şən sahilində
Nədən söhbət açır quduz dalğalar!
Mənim Ukraynamdan yuyub aparsa
Dnepr yad qanını mavi dənizə,
Onda mən sözümü deyərəm qısa,
Unudub tarlanı, dağı... nə isə,
Son verib fəğana, son verib aha,
Dua eyləyərəm oda allaha.
Çiçək açmayınca bax, bu arzular,
Edərəm enə də allahı inkar.
Məni basdırınız, üsyan ediniz,
Qırıb yox ediniz o qandalları.
Düşmənin qanını axıtmagla siz
Azad olarsınız, biliniz barı.
Mən iysə kələcək böyük, şən, xoşbəxt,
O azad və yeni ailənizdə
Xatırlayarsınız, hər zaman hər vaxt,
Adımı çəkərək şən dilinizdə.

ШАБАНОВА ЕДІЄ

Мелітопольська гімназія № 5

Уривок «Заповіту» Т. Шевченка кримськотатарською мовою

ВАСИЕТ

Ольсем, мени комюньиз
Украинамнынъ багърына,
Мезарымны къазынъыз
Къулан чѣль топрагъына.
Билейим мен Курганнынъ
Коксюнде яткъанымны.
Динълейим Днепрнинъ
Къутурып акъкъаныны.

СТЕПАНЕНКО АРІНА

Мелітопольська ЗОШ № 15

«Заповіт» Т. Шевченка болгарською мовою

ЩОМ УМРА, МЕ ПОГРЕБЕТЕ

Щом умра, ме погребете
нейде на могила
посред степите широки
на Україна мила,
та скалите над водата,
Днепър и полята
да се виждат, да се чува,
как реве реката.

Щом помъкне от Україна
Днепър към морето
кърви вражи азъ тогава
планини, полета
ще оставя, ще отида
чак при бога в рая
да се моля. Дотогава
господ аз не зная.

Погребете ме, станете,
прангите счупете,
с вражи кърви свободата
щедро наръсете.

И в семейството велико,
свободно и ново
не забравяйте, спомнете
и мен с добро слово.

ГОРБАНЬ ОЛЕНА

Мелітопольська ЗОШ № 1

«Заповіт» Т. Шевченка польською мовою

TESTAMENT

Kiedy umrę to na wzgórzu
Wznieście mi mogiłę,

Pośród stepu szerokiego
 Ukrainy młej.
 Aby łany rozłożyste
 I brzeg Dniepru stromy
 Można było widzieć, słyszeć
 Jego grzmiące gromy.
 Gdzie uniesie z Ukrainy
 Do sinego morza
 Wrażą krew... dopiero wtedy
 I łany, i wzgórza — : Wszystko rzucę i ulecę
 Do samego Boga,
 Aby modlić się... aż dotąd...
 Pochowajcie mnie i wstańcie,
 I kajdany rwijcie,
 I posoką, wrażą juchą,
 Wolność swą obmyjcie.
 Mnie zaś w wielkiej już rodzinie,
 W kraju wolnym, nowym,
 Pamiętajcie wspomnieć czasem
 Dobrym, cichym słowem.

KIM ЯН

Мелітопольський НВК № 16

«Заповіт» Т. Шевченка корейською мовою

전서

죽을 때, 물어
 무덤에 저,
 광대 한 대초원 중,
 , 국가 마일에 들어
 넓은 필드,
 드니 프로와 절벽
 그것은 들었다에게 볼 수있다
 어떻게 포효는 포효.
 우크라이나에서 부담하는 방법
 푸른 바다에서
 적의 피 ... 여기에 다음 I
 그리고 필드와 산 -
 모든 휴가와 세이지

하나님까지
 기도 ... 그리고에
 나는 하나님을 알 수 없습니다.
 베리 및 상승
 눈물 족쇄
 그리고 악마의 피를 강타한다
 살포 할 것이다.
 그리고 내 큰 가족,
 가족 자유형, 새,
 기억하는 것을 잊지 마십시오
 하지 화가 조용한 단어.

АВАНЕСОВ ЕДВАРД

Мелітопольська спеціалізована школа № 25
«Заповіт» Т. Шевченка вірменською мовою

ԿՏԱԿԱՐԱՆ

ՔԱՆԻ ՈՐ ՄԱՀԱՆՈՒՄ Է, ԹԱՂԵԼ
 ԻՆՁ ԳԵՐԵՁՄԱՆԻ,
 ԹՎՈՒՄ ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՏԱՓԱՍՏԱՆ,
 ՀԱՄԱՐ ԵՐԿՐԻ ՄՂՈՆ,
 FOR ԼԱՅՆ ՈԼՈՐՏՆԵՐՈՒՄ,
 THE DNIEPER ԵՒ ՍԱՅԼԱԿ
 ԱՅՆ ԵՐԵՒՈՒՄ Է, ՈՐ ԼՍԵԼ
 ԻՆՉՊԵՍ ԹՆԴՅՈՒՆԻ ՄՌՆՉՅՈՒՆ.
 ԻՆՉՊԵՍ ԿՐԵԼ ԵՒ ՈՒԿՐԱԻՆԱՅՈՒՄ
 ԿԱՊՈՒՅՏ ԾՈՎԸ
 ԱՐՅՈՒՆԸ ԹՇՆԱՄՈՒ ... ԱՅՍՏԵՂ ԵՍ
 ԵՒ ԴԱՇՏԵՐԸ ԵՒ ԼԵՌՆԵՐԸ,
 ԲՈԼՈՐԸ ԱՐՁԱԿՈՒՐԴ ԵՒ
 ՄԻՆՉԵՒ ՈՐ ԱՍՏՎԱԾ
 ԱՂՈԹԵԼ ... ԵՒ
 ԵՍ ՉԳԻՏԵՄ, ԹԵ ԱՍՏԾՈՒՆ.
 ԹԱՂԵԼ ՈՒ ԲԱՐՁՐԱՆԱԼ,
 ԱՐՅՈՒՆՔԱԲԵՐ
 ԵՎ ԵՍ ՎՆԱՍԵԼ ՉԱՐ ԱՐՅՈՒՆԸ
 ԱՐԴՅՈՔ ՍԱՆՐՎԱԾՔՍ.
 ԵՎ ԻՄ ՄԵԾ ԸՆՏԱՆԻՔԸ,
 ԸՆՏԱՆԻՔԸ ԱԶԱՏ, ՆՈՐ,
 ՉՄՈՌԱՆԱՔ ՀԻՇԵԼ
 ՋԱՅՐԱՅԱԾ ՀԱՆԳԻՍՏ ԲԱՌԸ.

СЕЧИНА СОФІЯ

Мелітопольська гімназія № 9

«Заповіт» Т. Шевченка єврейською мовою

צאוואָע

ווי שטאַרבן, באַגראָבן
מיר צו די ערנסט
צווישן די וואַסט סטעפּ
פֿאַר אין לאַנד מייל
פֿאַר ברייט-פעלדער
די דניעפער און קליפּס
עס האט שוין געזען, איז געווען געהערט
ווי ראָאַרס ראָרינג
ווי צו טראָגן אויף אוקריינא
אין די בלוי ים
די בלוט פון די פיינט... דאָ דעמאָלט איך
- און פעלדער און בערג
אַלע לאָזן און סאַגע
ביז גאָט
דאוונען... און צו
איך טאָן ניט וויסן גאָט
באָגראָבן און העכערונג
שאַקאַלז טער
און איך וועל שלאָגן ביז בלוט
וועט שפּריץ
און מיין גרויס משפּחה
די משפּחה פרעסטיילע, ניי
דו זאלסט ניט פאַרגעסן צו געדענקען
ניט ביז שטיל וואָרט

ЛЕБЕДЄВА ЄВГЕНІЯ

Мелітопольська ЗОШ № 11

«Ой, одна я, одна» Т. Шевченка німецькою мовою

Ach!
Ich bin so allein
Wie ein Halm auf der Heide
Und es gab mir mein Gott
Hier kein Glück, keine Freude
Schwarze Augen nur haben
Mir der Herrgott gegeben

Und ich weinte sie aus
In dem einsamen leben
Wozu hab ich dunkle Augen?
Wozu schwarze Brauen?
Wozu meine Jugendjahre
Fröhlich sonst zu schauen
Meine schönen Jugendjahre
Müssen nutzlos schwinden
Brauen über trüben Augen
Bleichen in den Winden.

ЛОКТЕВА ВАЛЕРІЯ

Мелітопольська гімназія № 10

Уривок з балади «Причинна» Т. Шевченка болгарською мовою

ОМАГЬОСАНА

Реве и стене Днепрър в марка,
Бесне вятърът сърдит,
Огъва ниско върбалака,
Вълни издига – рид след рид.
И месецът подобно лодка
В морето синьо – в тоям рак
Ту по небетоп лува кротко,
Ту в облаците тъне пак.
Не са пелите трети още
Пропели в селскитек кыця,
Скриптът дървета в мрака нощен
И бухат бухали в нощта

СИДОРЕНКО ВЕРОНІКА

Мелітопольська ЗОШ № 11

Уривок з поеми «Гамалія» Т. Шевченка караймською мовою

МЕРЕСЬЛИК ЙАЗЫШЫ

Ӧльсям – мени астрайыз
Чебяр Украйнада.
Кень йылгалых ортасында
Казыйыз гӧрню,

Ки курганда майа йатма
Кючлю ۆзянь ۆсьню,
Уйма нечик тавулланат
Карт Днепро бучхагында.

Тек Украина тюзьлярдянь
Канын безыгянь душманларнын
Таштырса ол ... Мень фордан
Турармын гёрюмдянь:
Кётюрюлюп йетярминь
Теньри басагасын,
Йалбарармын... Так негиньчя
Мень танымым теньрини.

Сизь астраптэ туруйуз,
Узюйузь сынджырларны,
Душманнын йаман каныба
Бюркюйузь азатлыхны.
Мени-де уллу урувда,
Азат урувда, йангы,
Унутмайыз, сагыгыйыз
Йахшы йувашлы сёзьбя.

KIM GIXVAN

Мелітопольська гімназія № 10

«Тече вода в синє море» Т. Шевченка корейською мовою

강물은 푸른 바다로 흘러
다시 돌아오지 않네.
코사크는 행운 찾으나
행운 얻지 못하네.
코사크가 드넓은 바깥세상 나가보니
푸른 바다가 춤추네.
코사크 마음도 춤추며
노래를 부르네
"어디로 가니 젊은이야, 작별 인사도 없이?
늙은 어머니와 아버지, 어여쁜 아가씨는
그 누가 돌보라고 팽개쳐버렸니?
타향에는 정든 이 없네-
타인들과 더불어선 살기 괴롭네!
함께 울어줄 사람 없고

말벗도 하나 없네."
 코사크는 저쪽 편 기슭에 앉아 있고
 푸른 바다는 춤추네.
 행운 얻으리라 생각했건만-
 스쳐 지나가는 것은 슬픔뿐이네.
 두루미 떼는 유유히
 고향 쪽으로 날아가네
 코사크는 흐느끼네- 지나온 길은 모두
 가시덤불로 덮였네.

ТАКБАСІДІ СТЕФАНІЯ

Мелітопольська ЗОШ № 15

Чотиривірш Т. Шевченка грецькою мовою

Мугрези Днепро каи стенагми
 Мигали фумиминус
 Анемос ксина орлиазонтас
 Се стро фес ту стипи
 Итапсила ву на аксесис кима.

АБІБУЛАЄВА МЕР'ЄМ

Мелітопольська ЗОШ № 24

«І в широку долину...» Т. Шевченка кримськотатарською мовою

Ве геныс дагынын ,Ве юксек мезарлыга.
 Ве ахшам саат .Ве конушлан бу руя .
 Бен унутмадчам .Ве бу эвли дугуль?
 Аэральштык эгер больмедык кенымыз.
 Бу арада пахами .гер генч ёллар .
 Акылсыз гечты. Картайдык быз экымыз.
 Бен асрет.сен дулум Яшамаип юремыз
 Хатырлаим йллары Нас яшадык
 бузаманда.

ЛАБІНЦЕВ АРТУР

Мелітопольська ЗОШ № 2

«Молитва» Т. Шевченка вірменською мовою

ԹԱԳԱՎՈՐՆԵՐ, ՊԱՆԴՈՎԱՊԵՏ
 ԱՄԲՈՂՁ ԱՇԽԱՐՀՈՒՄ,
 ԵՎ DUKACHES ԵՒ ԴՈՂԱՐ,
 ԵՒ ՈՒՂԱՐԿԵՔ ՇԱՅԿԼԵՍ ԱՆԿՅՈՒՆՈՒՄ.

ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՂԵԿԱՎԱՐ, ՁԵՌՔԵՐԸ
 AT SIONS ԿՈՂՈՊՏԵԼ ՀՈՂԻ
 ՆՐԱ ՈՒԺՆ ԵՔ ՈՒՂԱՐԿԵԼ.
 ԻՆՁ ՀԱՄԱՐ, ԻՄ ԱՍՏՎԱԾ ԵՐԿՐԻ ՎՐԱ
 ԲԵՐԵԼ ՀԱՐՅԱԹԵՐԹԻԿԸ ՍԻՐՏ ԵՐԿՆՔՈՒՄ.
 ԵՍ ՉԵՄ ՏԱԼԻՄ, ԼՎ.

ГОРБАЧ АНАСТАСІЯ

Мелітопольська ЗОШ № 8

«Село» Т. Шевченка російською мовою

Село! В душе моей покой.
 Село в Украине дорогой,
 И, полный сказок и чудес,
 Кругом села зеленый лес.
 Цветут сады, белеют хаты,
 А на горе стоят палаты,
 И перед крашеным окном
 В шелковых листьях тополя,
 А там все лес, и все поля,
 И степь, и горы за Днепром...
 И в небе темно-голубом
 Сам бог витает над селом.

РОГАЧЕНКО ІВАН

Мелітопольська ЗОШ № 20

Уривок з балади «Причинна» Т. Шевченка англійською мовою

The mighty Dnieper roars and bellows,
 The wind in anger howls and raves,
 Down to the ground it bends the willows,
 And mountain-high lifts up the waves.
 The pale-faced moon picked out this moment
 To peek out from behind a cloud,
 Like a canoe upon the ocean
 It first tips up, and then dips down.
 The cocks don't crow to wake the morning,
 There's not as yet a sound of man,
 The owls in glades call out their warnings,
 And ash trees creak and creak again.

РИБАЛКО ВІКТОРІЯ

Мелітопольська ЗОШ № 24

«Думи мої, думи мої...» Т. Шевченка англійською мовою

My thorny thoughts, my thorny thoughts,
You bring me only woe!
Why do you on the paper stand
So sadly row on row? ...
Why did the winds not scatter you
Like dust across the steppes?
Why did ill-luck not cradle you
To sleep upon its breast? ...

My thoughts, my melancholy thoughts,
My children, tender shoots!
I nursed you, brought you up — and now
What shall I do with you? ...
Go to Ukraine, my homeless waifs!
Your way make to Ukraine
Along back roads like vagabonds,
But I'm doomed here to stay.

There you will find a heart that's true
And words of welcome kind,
There honesty, unvarnished truth
And, maybe, fame you'll find ...
So welcome them, my Motherland,
Ukraine, into your home!
Accept my guileless, simple brood
And take them for your own!

БРАГІНЕЦЬ АНАСТАСІЯ

Мелітопольська спеціалізована школа № 23

**Уривок із поеми «Гайдамаки» Т. Шевченка «Лебядзін»
білоруською мовою**

«Ой сіротка я з Вільшаны,
 Сірата, бабуса!
 Бацьку ляхі замучылі,
 А мяне... Баюся,
 Баюся, галубка, ўспомніць!..
 Узяліз сабою.
 Не распытвай, ба булька,
 Што было са мною.
 Плакала ды наракала,
 Гора сэрца рвала,
 Слёзы сохлі, душа мёрла...
 Ох, кааб гэта знала,
 Што яго йшчэ раз пабачу
 Жывым ы здаровым, -
 Выцерпела-б яшчэ болей
 За адно хоць слова!
 Выбачай, мая галубка!
 Можа, я грашыла;
 Можа, бог за той карае,
 Што я палюбіла, -
 Палюбіла стан высок
 І карыя вочы,
 Палюбіла, як умела,
 Як сэрцайка хоча.
 Не за бацьку малілася
 Ёй за сябе ў няволі, -
 За яго, мая бабуса,
 За мілага долю.
 Карай божа! Тваю праўду
 Я выцерпець мушу.

Сказацьстрашна: думала-ж я
 Загубіці душу.
 Кааб не ён-жа, - можа-б... можа,
 Так і загубіла.
 Цяжка было! Думала я:
 «О божа мой мілы!
 Сірата ён, - без мяне хто
 Яго прывітае?
 Хто пра долю, пра недолу,
 Як я, распытае?
 Хто абыме, як яго я?
 Хто душу пакажа?
 І хто ўбогаму сіроце
 Слова ласкы скажа?»
 Я так думала, бабуса
 Смяялася сэрца:
 “Без бацькоў я засталася
 Сіратой на свеце;
 І адзін ён на ўсім свеце,
 Мяне верна любіць,
 А пачуе, што не жыва
 Сам сябе загубіць”.
 Так я думала ў малітвах,
 Ждала ў кожным часе:
 І няма яго, не будзе! –
 Адна засталася...”
 Дый заплакала. Чарніца
 Горка, без надзеі
 Зажурылася.

ЗМІСТ

Нам треба голосу Твого, Тарасе!	3
ШЛЯХАМИ КОБЗАРЯ (вірші юних поетів)	5

СЛІДАМИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА ДО ВЛАСНОГО «Я» (есе, нариси, листи-звернення)	38
ПРОВІСНИК ДОЛІ УКРАЇНИ (дослідження)	58
«ОБНІМІТЬСЯ Ж, БРАТИ МОЇ...» (твори Т. Шевченка мовами світу та мовами національних меншин Мелітополя).....	75

Розкрилля душі: вірші, есе, нариси, дослідження

За загальною редакцією Заслуженого вчителя України В.А. Курманської

Упорядник і комп'ютерна верстка: О.С. Меркулова, заввідділом МАН

Підписано до друку 14.02.2014. Формат **х**/**.

Папір офсетний. Друк ризографічний.

Ум. друк. арк. **,**. Тираж *** прим. Зам. № **.

ТОВ «Видавничий будинок

Мелітопольської міської друкарні»

Св. ДК №1509 від 26.09.2003 р.

72312, м. Мелітополь, вул. К. Маркса, 21/23.

Тел./факс: (06192) 6-74-43

Надруковано

ПП Плотникова Л.П.

